မြန်မာသုတေသနအသင်း။

BURMA RESEARCH SOCIETY.

ကန်တော်မင်းကျောင်းဆရာတော်

ရေးသားသော

လောကသာရပျို

LOKATHARA PYO.

BY

KANDAW MINKYAUNG SAYADAW.

ရန်ကုန်မြို့

၂၅-ဝမ်း၊ စာဆိုတန်း။ ဝိုက်ဒ်နံပါတ် ၅၂၊

မြည်ကြီးစုညွှန့် ဝိပိဋကထက်ပုံနှိပ်တိုက်၌

1931.

Re annas 4. အဖိုး ၄-ပဲ

559

BURMA RESEARCH SOCIETY.

PUBLICATION SERIES No. 19.

General Editor:—PE MAUNG TIN, D. Litt.

LOKATHARA PYO.

BY

KANDAW MINKYAUNG SAYADAW.

EDITED BY

SAYA NYUN.

ကန်တော်မင်းကျောင်းဆရာတော်

ရေးသားသော

လောကသာရပျို

ဆရာညွန့်-တည်းဖြတ်သည်။

မြန်မာသုတေသနအသင်း။

ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသောစာစောင်အမှတ်—၁၉။

တည်းဖြတ်ချုပ်သူ—ဦးဖေမောင်တင်။

နိဒါန်း

ဤ "လောကသာရပျို့" ကို မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ် စီရင်ရေးသား ကြောင်း။ ယခုပုံနှိပ်ထုတ်ဆောင်ပြီး-စာအုပ်များနှင့် ပေစာများတွင်၊ နိဂုံးလင်္ကာ-မပါ-မရှိ၊ မသိရ၍၊ စုံစမ်းမေးမြန်းရှာဖွေရာ....

(က) အချို့က- ရတနာပူရ- အဝမြို့- မင်းခေါင်ကြီး ဆရာ- အရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ-စီရင်သည်ဟု ပြောကြသည်။

(ခ) ဆိပ်ရွှေအတွင်းဝန်မင်း-ဦးသာဝ် စီရင် ရေးသား ထားသော စာဆိုသူတို့ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ စာတမ်းတွင်၊ ရှင်မဟာ ရဋ္ဌသာရ-ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်-စီရင် ရေးသားသည်-ဟု တွေ့ ရသည်။

(ဂ) အလုံမြို့နယ်၊ လယ်တီရွာဇာတိ-ရတနာသိဒ်မြို့-ချည် ပါရွာစား- မင်းကိုင်ပင်အမတ်-မဟာဓမ္မသင်္ကြံ-စီရင် သည့် သာသနာ လင်္ကာရ ကျမ်းတွင်၊ မင်းခေါင်ကြီး ဆရာ-ရခိုင် တုန်ကြီး-စီရင် ရေးသားသည်ဟု- တွေ့ ရသည်။

(ဃ) ထိုကွဲလွဲခြားနား-ကြားသိတွေ့မြင်ရသည်နှင့်၊ အထင် အမှန်သိရအောင် ထပ်မံစုံစမ်း ရှာဖွေရာ... ကင်းဝန် မင်းကြီး၏စာ-စာရင်းတွင်၊ ကန်တော်မင်းကျောင်းဆရာ တော်-စီရင်ရေးသားသည်ဟု-တွေ့ရသည်။

(င) ရတနာပူရ၊ အဝမြို့တွင်။ သက္ကရာဇ် ၈၀၄-ခုနှစ်၊ နန်း တက်သော ထူပါရုံစေတီတော် ဒါယကာနရပတိမင်း လက်ထက် မှစ၍၊ မင်းဧကရာဇ်တို့ အ ဆက်ဆက်၊ လက်ထက်တော်များတွင်၊ ရဟန်းပညာရှိ-လူပညာရှိ တို့-စီကုံးရေးသားထားကြသောအရပ်ရပ်မှ-ကဗျာ- လင်္ကာများကို ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ-စိစစ်လျက်၊ ကောက် နုတ်ရေးသား-ဆက်သွင်းရသောပိဋကတ်တော်ရှည်-

အတွင်းဝန်-မိုင်းနိုင်းမြို့စားမင်း-မဟာသီရိဇေယျသူ-
သည်ထိုတော်ဆင့်အဖြစ်နှင့်ရွက်ထင်းပြီ၊ ၁၂၂၆-
ခုနှစ် အတွင်းကောက်နုတ်ပီပြီ ပီရင်ရေးသားသော-
တေးဆိုသူတို့ အကြွေးဖြည့်တဲ့သာသမ်းတွင်လည်း၊ ကန်တော်
မင်းချောင်း- ဆရာတော်- ရေးသားသောသော- အမှန်
ဖြစ်ကြောင်း-ဆုံးဖြတ်ချက်တွေ့ရသည့်ဖြင့်၊

(၈) အစိုးရ ဘားနုမ်ပိဋကတ်တိုက်တွင် ပေထောက်ရှိ-စေသော
ကသာခရုမ်ပြီ ကန်တော်မင်း ချောင်း-ဆရာတော် ပီ
ရင်ရေးသားကြောင်း-နိဂုံး ထက်ခုနှင့် တကွ-ဒေသချာ
စွာ-တွေ့မြင်-ထိမ့်ရသည်၊

ဆိုဒေစခန် ဝါသော နိဂုံးတော်။

●"ထိုအသောကာလ၌ သိုးလှတကျွှင်မြို့ဘိဟ-ဟောသျာစေသနာတော်အစ္စ ရွှေဘုံအခေါ်ပိုး၊ ရှစ်သောင်းလေးထောင်ကျမ်းများတော်၌၊ တောင်းစောင် နိစ္စထုံးမစော့ဒေါ်သံသရာကိုမှန်းသိမ်အစွမ်းအစွစ်ခွဲသုံးသိမ်ကုံးလိုကျူန်ဝု၊ မှတ်ချ၊သနိဒ္ဒွန္ဒာကိုပညာရှိသူ၊ မှတ်စိမ့်ဟူ၍၊ ရေယုဝတ္ထုနား၊ ကြိုက်ရာရှာ သည့်ထင်စွာအကျဉ်း၊ ကန်တော်မင်းချောင်း၊ဖြတ်နုံ့ချောင်းသော၊ ရပေါ်ဟော၊ သူ့ပညာအကျွင်းမှတ်ရာစရတ်သောတော်ရတ်၍၊ အဟုတ်ခွေ ဟောစေတော်အသားစု။ပြည့်သထင်မှာထောက်ခံခဲ့မှန်းဤနိဒါန်းကို၊ ထက် ဝန်းဘ်မြဲ့ပိုမြှည့်ခါရာဖြတ်သီထနှင့်၊ အရွ-အဘောင်းအောင် အလမ်းအပြင် ရစ်နှင့်၊ သျှစ်လမ်းအသောတ်များချက်ရေ တတ်သမျှလည်းကျန်ရစ်ခဲ့တွေအစေ မှုများခုနှစ်ရသော၊ ပွါးသည့်ပညာ၊ ထောက်ထုံးသည်၊ ဖြစ်ပါစေဟုရေ တောင်ပြု၍မှတ်ချည့်ကြါတော်ပါသည့်ထွက်တိုအားလည်း၊ ထင်ရှားကြွယ်ဝ၊ ရှမ်းသောရှိ၍တတ်စေနောင်အနုံတမဲ့ထွန်လည်း၊ ရန်စနိသုဂတိစမ်း၊ လေးသည့် ဖြစ်၍အနှစ်ပြည့်ခြင်းကာ မစေရွှသေးရှင်စေအသော့ယျာ[၁]၊ ပွင့်စေသာခါ လည်း၊ ထွန်းစွာသော်ဦး၊ မှုကျနံရ၍၊ တောခဖြို့ မင်းနိုင် ဥပါဒ် လွှမ် စေသော"၊

၁။ အချို့စာ၌"ရှင်အစောင်တည်းဟော"ဟုရှိ၏။

ဤသို့-နိဂုံးလင်္ကာတွင်၊ သေချာသပိပ်သစ်။ ထိပ်ခဲ့ တင်းလင်း။ မငြင်းဆန်သာ။ အထပ်ထပ်ဆိုဖျက်ပါလာသောကြောင့်စိစစ်ကာဝင်တော်ချုပ်-အတွင်းဝန်-မိုင်းနိုင်မြို့စားမင်း-ရေးသားသော စာဆိုသူတို့အငြင်းပြတ်တော်တမ်းတွင်ပါရှိသည့်အတိုင်း ရွှေနန်းကြော့ရှင်-ထုရင် နရပတိ-ရွှေဂူကြီးသကာသမင်း-ဆွေမျိုးတော် ဆရာ-ကန်တော်မင်းကျော်- စီရင်သည့် လောကသာရပျို့-ဟူ၍- သန္နိဋ္ဌာန်ရ မှတ်ယူရန်သင့်သည်။

ထိုလောကသာရပျို့-ခေါ်-ဆုံးမစာသည်....

(၁) မင်းမှုထမ်းသူကြွယ်၊ သူဆင်းရဲ-ဟူသောအမျိုးလေး ပါးတို့အား၊ ထိမ္မာသည်တရား၊ နည်းပေးလမ်းပြ ဆိုဆုံး မသော စတုဓမ္မ-ကဗျာ။

(၂) မင်းအားသက်သက်၊ မြက်မြက်ထင်ထင်၊ ပေါ်လွင်စွာ ဆိုဆုံးမအပ်သော ရာဇ-ကဗျာ။

(၃) ပုဏ္ဏား တို့အား၊ ကျင့်တရားကို၊ မှတ်သား လိုက်နာ၊ ထိမ္မာ သည့်တရားစေရန်၊ နည်းပေးဆုံးမ၊ သြဝါဒ-ရှုရာ ဖြစ်သော ဗြာဟ္မဏ-ကဗျာ။

ဟူ၍သုံးပိုင်း သုံးဌာနကဗျာခြားနားသွေးကျော်၊ ပေါ်ကြွား-ဆုံးမ သည့်ဖြစ်ရာ။များစွာသောအနှစ်သာရ၊ သုတဖြိုင်ဖြိုင်ဆင်ခြင်မှတ် သားသွယ်ရာ။ပြောဖွဲ့သောဝိနည်းရှုနား၊ဥပမာ-ဥပမေယျ၊ အတွဲပိုင်း ဆက်၊ကျစ်လစ်ခဲ့ကာပ။ သပ်ရပ်သေချာလျက်၊ ထွန်းစွာပြည့်နက်၊ နှစ်သက် ဖွယ်ကန့် အထိုးထိုက်ထန်သော-ကျမ်းစာ-တစ်ခုဖြစ် ရကာဥ။ ပညာဝိုင်းလွှာနှ-အမိုးရမင်းတို့ နှစ်စဉ် ကျင်းပအပ်သော မြို့ရပ်အရာခံ-စာမေးပွဲမှစ၍၊အရပ်ရပ်စာမေးပွဲများတွင်၊ပုဏ္ဏား ဖြူလုပ်၊ ထုတ်နုတ်မေးမြန်းလျက်၊ ဖြေဆိုနှင်ချက်-သင်ခန်းစာ-ဖြ လုပ်၍ထားသည့်ဖြစ်ပေကြောင်း။

ထင်းသို့ အမိုးရမင်းတို့ ဖြေဆိုနှင်ချက် အရ၊ ကောင်းစွာ ထေ ကျက်သင်ကြားနိုင်ကြပါစေခြင်းငှါ။ဤလောကသာရပျို့-ဆုံးမစာ

ကိုရန်ကုန်မြို့သူတော်သန္တာ ဆောင်း- လှကြီးမင်းဖြစ်သော ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်ကျောင်း ပါမောက္ခဆရာကြီး- ပေမောင်တင်- ထံတိုက် တွန်းစွဲပြုချက်အရ၊ မြန်မာကြီးမန္တိုင် ဗိုလ်ကတင်ပုံနှိပ်တိုက်ရိုက်- မှ ကို ဆရင်းခံထားရှိ၍၊ အောက်ပါ မှတ်ချက် ၇ ခေါင်းတို့နှင့် ညှိနှိုင်း တိုက်ဆိုင် လျက်၊ ဝါခြိမ်ဆရာကြီး- ဆရာညွှန့်- ကိုယ်တိုင် ကြည့်ရှု ကြပ်ဖြင့်ဆင်ကာ၊ ခြားနားရာ ဌာနကို အောက်၌ မှတ်ချက်ပြလျက်၊ လွှမ်းပိတ်ကို မြန်မာကြီးမန္တိုင်ဗိုလ်ကတင်ပုံနှိပ်တိုက်မှ၊ သိုက်မြိုက်စွာပုံ နှိပ်လုပ်ဆောင်ပေးပါသတည်း။

မှတ်ချက်ချိန်ညှိတိုင်းဆိုင်ဝေမျာ။။

က=ဤအမှတ်ဖြင့်၊ကင်းဝန်မင်းကြီးဗိုလ်ကတင်တိုက်မှ-ပေစာမူကို ဆိုလိုသည်။

ခ=ဤအမှတ်ဖြင့်၊မန္တလာ-ပိုဝန်းစင်-တည်းဖြတ်ပြင်ဆင်သော ပုံနှိပ်မူကို ဆိုလိုသည်၊ ၎င်းမှာလည်း။ ကင်းဝန်မင်းကြီး- ဗိုလ်ကတင်-မှမှ-ကူးယူပုံရသည်။

ဂ=ဤအမှတ်ဖြင့်၊ဟံသာဝတီ-တိုက်ကရိုက်နှိပ်သော ပုံနှိပ်မူကို ဆိုလိုသည်။

ဃ=ဤအမှတ်ဖြင့်၊ပေစာမူကိုဆိုလိုသည်။

င=ဤအမှတ်ဖြင့်၊ တောင်ငူ ခရိုင် ဝန်မင်း- ဦးပေါ်မူ၊ သိမ်မဟာတိ၊ ဦးမိုးစိန်-မူကိုဆိုလိုသည်။

စ=ဤအမှတ်ဖြင့်၊သုဓမ္မဝတီသတင်းစာတိုက်မှ-ရိုက်နှိပ်သော ပုံနှိပ် မူကိုဆိုလိုသည်။

ဆ=ဤအမှတ်ဖြင့်၊အခြေခြင်နှင့်တွဲ၍ရိုက်နှိပ်ပေးသော ပေယ်ဗီဘာ- သရောတိုင်းမူကိုဆိုလိုသည်။

စာမျက်နှာ အောက်၌ဖျဉ်းကြောင်းခြားလျက်၊ဤအမှတ် အ သားတို့ ကိုကြည့်ရှု၍ စိစစ်ရာ-မူကိုယူတော်မူကြပါကုန်။

ဆရာညွှန့်။

ဝါခြိမ်ဆရာကြီး။

လောကသာရပျို့။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ပဌမပိုဒ်။

၁ — အမျိုးသေးပါးကိုယုံမှားသောအခန်း။

(၁) ကြာနှင့်ပိန်နှဲ ချုံဖြစ်။ အပျား မှုတ်စိန့် [1]တော်ဗလဒွိဂိကာ၊ [2]ကြာ ဝါဖြိုး၊ဆုံးမ ပေးတွေ့နေ့ ဝင်ပေလေ့၊ နေ့သို့ ထင်ရှား၊တရား၊ တရား၊သင်္ဂါ၊ ရတနာ ပွင့်ထား၊ဖြင့် သုံးပါးကို၊ ဦးဖျား ထိပ် ထက်၊ဆမြဲ၊ရွက်၍၊ **ရုံမက် သဂ္ဂါ ကြည်စေ ခင်း။**

(၂) **အသက် ရှည်စွာ၊ဆနာ** မဲ့ ကြောင်း၊ကောင်းလှ ချေပြီ၊ ပွဲ့ဖြင့် နို့စွာ၊ကျွပ် ဆုံးမသော၊ဩဘ **ဆရာ၊**စကား နာ၍၊ ကျင့်၊ဘော သိ မြင်၊တတ်ဆောင် သင်လေ့၊ပေါ်ခွင့် မပြု [2]၊ကောင်းရာ တုလျော့၊ ကောင်းမှု ဖြတ်နိုး၊ကောင်းဆောင် ကြိုး၍၊ **၊ကောင်းစံမျိုး ကိုယ် နှဲ့ တည်စေမင်း။**

(၃) **ချုံကြီး မိတ်၊ဆရာ** စာသား၊ဖိုးခ သခင်၊ကျေးဇူးရှင်တို့၊ ဖြစ်တင် မောင်းမဲ၊ရိုက်ပုတ်ဆဲ၊လည်း၊ဝန်းတဲ့ယုံ့ ယုံ့ ပျော့ချွင့် ကြို့ သိုး၊ဆိုတုံ့ မပုံ၊ လောင်းမောင် ညှို့၍၊ကြောက်ရွံ့ ရိုသေ၊ဘည်းခံ တွေ့ဖြိုး၊ **၊ကောင်းသော နှုံး တည်စေ ခင်း**[3]။

(၄) **အနွဲခ ဓါသော၊**ဘဝ မောဟ၊ပေါ်ပိ ကျသော၊ ဝမ္မ ဝေးမည်၊ ဂတိ တည်၍[4]၊လူ့ဖြည် နတ်ရွာ[5]၊ ချမ်းသာ ကောင်း

၁။ အမြှုးမှုတ်စိန့်—က။ ၂။ ပေါ်လွှင့်မပြု—ပ—ဟ—ယ၊ ၃။ ကောင်း စေ့လုံးယဉ်စေမင်း—ယ။ကောင်းစေ—ဟ။ကောင်းတွေ့—ဓ။ ၄။ ဂတိတည် လျက်—ဟ။ ၅။ နတ်ပြည်လူ့ရွာ—ဟ။

မွန်း၊ စံရှုန်သန်လျှောက်[၁]၊ နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း၊ ကျင့်ကောင်း ထိုထ။ ဗုဒ္ဓ ဒါနနှင့်၊ ဂုဏ်ညာ လယ်မြေ၊ ဝိုက်ကြီးတွေဖြင့်၊ ။မျိုးစေ့ စေဝင် စည့်စေ မင်း[၂]။

(၃) ကိုယ်သစ်ရွှင်ဖွင့်မှုဆုံး၊ ဝေဒင့်သုံး ဖြစ်ပွားသည့်ရွာဝါကို၊ ဆေးရွာ သက်ပေ၊ ဗုဒ္ဓကို ဝေ၍၊ စိတ်စေ ကြည်သန်း၊ သဘော မှန်သော။ ပန္နက်ပြန် သံသရာချမ်းသာ စီးပွါးနှစ်ပါး ဖြင့်တတ်၊ သူတော် မြတ် ကိုမဖြတ် ချစ်ခင်ပိုက်ကျွမ်း ဝင်၍၊ ။ဖြူးငင် စင်နးချင်း ပေါင်း ပွားဦး မင်း။

(၄) ခဥ္စာ ချက်ဖိမြှင် မရှိ၍ မသိ တရား၊ လူ များကျော်၊ စီးပွါး မမြော်ကျိုး မပေါ်သား၊ သူတော် မဟုတ်၊ ယုတ်သည့် စ ရိုက်ရှု သူရိုက်ကို မကြိုက် မချစ်၊ ရန်သူ စစ်သို့၊ မနှစ်သက်ဘဲ ဝေးစွာ ခွဲ၍၊ ။အခြေး ဖွါးချင်း ဆဲကြည် မင်း[၃]။

(၅) ပါဏာတိပါတ်၊ မသတ် သူ့သက်၊ နိုးဂုဏ် မမွှ၊ မယူ သေစာလိမ်ရေ မှားမှုသား မသို့ ကိုယ်ကို နှိမ့်ချတောင့် ထိလ နှင့် ဒါန ဗုဒ္ဓဝင်ရက် မချွတ်ချွင်၊ မဖြတ် ဆောက်တည်၊ ရသေ့ ရည်၍ မကြည့် ပိုက်ရန်သူ့ကျွတ်ထွန်တည်း။ ။စောင်းမခန် မပြင်း နိုးစေ မင်း[၄]။

(၆) မိခင် ဖခင်၊ ကျေးဇူး ရှင်ကိုချစ်ခင် ဖြတ်နိုး၊ ဂုဏ် ပတိုး ထိုက်ရှိုး ဦးထင်ကြည်ထင် ဖြတ်ဝေး သိမ်းမြိန်း မွေး၍ လုပ်ကျွေး ခယ၊ ရှိတုပ် ကျွလျှောက်၊ ကြီးထ သက်နိုး မျိုးသူ ကိုလည်း၊ ကြည် ဖြိ ညွတ်တိမ်း၊ ပိုက်ထုပ် သိမ်း၍၊ ။စပ်ခံမ်း ပျော်၍ ငြိမ်း စေ မင်း[၅]။

(၇) စေ့ဝိသော၊ ဝေး ချက်နှုသမှု ရောက်လာ၊ မြွေးကွေ့ရှား ရဟန်း သွေ့ပန်းရှိတဲ့၊ မိတ္တာ မုံကို၊ [၆]သည်းခဲ ညွှာ ဆိမ်လျှောင်

၁။ စိုရှန်သန်၍—ယ—ဟ—ဗ—သ။ ၂။ မျိုးစေ့—ဖ။ ၃။ ရှောင်လွှဲ ဘဲးကြည်ရှိစေမင်း—ယ။ ၄။ မျက်မာန် မငြင်းသိမ်းစေမင်း—ဖ။ ။မျက် မာန်မပြင်းကောင်းစေမင်း—ယ—ဟ။ ၅။ ချမ်းငြိမ်းသာယာ ဖူးစေမင်း—ဖ။ ။မယိမ်းစင်းလျှင်းငြိမ်းစေမင်း—ယ။

ခါနို့၊ ထွယ်ကာ ထားယူ၊ ထိုသသူကို၊ လိုတူမှတ်သား"[1]၊ သနုအ မြတ်ဝေ၊ ဝတ်စားပေး၍၊ ရွှေနေ့ ထံရှင်း ငြိမ်းစေခင်း[2]။

(၁၀) အနိုး နှင်း။ ခုကျ ဆန်ဥသာ၊ သုံးပါး လက္ခဏာ၊ မချာ ဆောက်မေ့၊ ထဝေဝေ လျှင်းဆဝေ ဆလ[3]ကွယ် ဆုံးမ၍ပဲ့ ခွာ၊ ငါးဖြာ နှာသိရုပ်၊ ဖြစ်ချုပ် ကြိုက်တန်၊ ကော်ဆောင်သို့တန် တလဲလဲ၊ ဝဲ ဆင်ခြင်ကို၊ ဝမ်းထဲ သိပ်ဝေါထိတ်လန့် တွေ့ဖြင့်၊ ရိုးခရ ဆည့်တွင်း ကျိန်းစေ ခင်း။

(၁၁) သေသခဒ ဓာတ်သ။ မေသပာ သုပျက်၊ နေ့တိုင်း ပျက်၍၊ ဆရျက် သည့်တွန်၊ တဖျင်သန်ပျက်[4]၊ ခြေးတွန် ဖင်ဖင်၊ ဆောက်ပုံ မြင် ကားခင်ခင် မွတ်မွတ်၊ လိုက်လံ တတ်သားရေးမွတ် မဆိုင်။ စိတ် ဆင်ရိုင်းကို၊ ထုံးမိုင်း မရှာ၊ ဝဥ္စိမ့် ဥါလျှင်၊ ပညာ ထိန်းသို့ ငြိမ်းစေ ခင်း။

(၁၂) သမ်ပတ် ရုန်း သွယ်။ ခြွေးဆယ် ငြိမ်[5]၊ ထွက်ဆ ဖိပ်ပြား၊ ဆပါးပါးလျှင်း၊ ဆွဲ ဆရင်းဝတ္တင်း တက်တိုး။ တမျိုး နှစ်လည်[6]ရှာသည့် မဖြတ်၊ အိပ်ဝေထောင် ဝတ်ဖြင့်၊ ဆနှတ် မြိုးမြိုး လုပ်ကြံ ကြိုးစား။ ကျွဲနွားဆိတ်၊ ဝက်၊ ဝမ်းတွဲ၊ ရက်နှင့်၊ ကြက်က မကြွင်းသိမ်းမွေးမြူ ငြိမ်းပျက်၊ မှားမြင်း ဝုံ၊ ဘန်တံ ဝယ်ရောင်း။ ထပ်ကာ ထောင်းချက်၊ ပဲးခြောင်းပေါ်။ ကိုယ်မြည် ထား၍ နွက်၊ ပြား၊ ဓနု၊ ငွေ၊ ဆည်းပူး တွေ့ဖြင့်၊ မျိုးဆွေ နှိုတင်း ငြိမ်း စေ ခင်း။

(၁၃) ရိုးစီ၊ နည်းနာ။ ဆဂြိုဟ်ဖြာ[7]၊ ပညာ ရှာဒွီး။ မကြီး သက်ရှည်၊ ဆယ် သောင်က၊ ကြီး ထိုလည်ပျက်၊ တုယ်ကွ ဝုဆိမ်၊ ဆရာ ဝန်ခွဲ ကြောက်ချစ် ရှိသေးသုပ်တွေး တွေ့ဖြင့်၊ တာပေ တတ် ကြောင်းသတေချောင်းချောင်းလျှင်၊ ငြိမ်းမောင်၊ သည်းခံ[8]ဆရာဝတ်

၁။ "သယ်ကဲ့ဥမှာ၊ အိမ်ထောင်ခါ၌ လွှတ်ရာထားယူ၊ ထိမ်းလင့်မှသို့၊ ထို လှမှတ်သား"—ဖ။ ၂။ ငြိမ်းစေခင်း—ဖ။ ၃။ အလေ့အထ—ယ။ ၄။ တ ရှင်သန်ကျင်—ဖ။ ၅။ ရောင်းဝယ်ငြိမ်—ဗ—ဟ။ ၆။ ထမ်းပိုး နှစ်လည်—ယ—ပ—ဖ။ ၇။ အရာရာ၌—ယ။ ၈။ ဆဲးမောင်းလည်းခံ—ယ—ဖ။

နှိုးသင်ဖုံ ကျက်လေ့လာနေတဲ့ပါး³၊ မှတ်သားလေလေ၊ ဝမ်းဝဲး ခွေရှို၊ အလေ့အထ ရှာကြံရေးဝှာကို၊ ။ဆည်းပူးသန့်ရှင်း ကြွယ်ဝစေမင်း²။

(၁၄) ဓလေ့ထုံးစဉ်ဆက်၊ မပျက် သုံးပွဲ၊ ကျင့်မြဲလေ့လာ၊ စာရိတ္တဖြင့်၊ ဓိတ စလိုက်စရိုက် ကျင့်ရိုး၊ အမျိုး နွယ်ဖွား၊ စောင့်စည်း ကြည်ညို၊ အပျို့ အပေါင်းခင်ပွန်းကောင်းနှင့်၊ သူ့ယောင်း သက်ကြီးထုံးနည်း ထိုးကို၊ မကြီး မငယ်၊ မှတ်ကျက် လေ့လျက်၊ ချောချွဲ စကား၊ ပါကြွား သူပျက်ကျန်းတိုက် ဖျက်လည်း၊ ။ရတ်ရက် လေ့ထုံးနှင့် မင်း။

(၁၅) ခုနစ်ခေတ် ဓလေ့၊ တတ် စေရာသား၊ အရွှာ ရသ၊ သိမွှ အဖြာ၊ အထုတ် များကို၊ မှတ်သား သတိ၊ ပညာ ရှိတို့၊ တတ်ထဲ ဆယ်ခွန်ထို သိမ္မကိုးနှံ့မှု လုံးမြို့မထုတ် တို့လည်း၊ ထရုံတရာ၊ တတ် ဆောင် ပြုချွတ်ရှု အိမ်ထောင်၊ စီးပွါး ဆောင်လော့၊ ညည့်မှောင် မသိကြက် မျက်စိသို့၊ ဒိဒိ ကိုယ်တို့၊ အထုတ် ချိုသော်သူတို့ ဖြစ် တင်ဆောင်ရဲ့မြင်ဖုံ⁴၊ ထင်ထင် မျက်မြှော်မကောင်ရော်သည်၊ ။ရှိခသင် ခုနစ်ရပ်စေနှင့် မင်း။

(၁၆) စာရာ ဝါသ၊ သမ္ဘာဝ-ဟု၊ တိုစွ မြားမြောင်၊ လူတို့ ထောင်နှိုးအိမ်ထောင် သက်ဝေးမြဲနွယ် မြှေသား၊ လူ့ရေး ကျယ် ဝွားအဖြာ ဖြာကို၊ ထိမ်မာ အထုတ်၊ ချား ရဟတ်သို့၊ လှည့်ပတ် ပြီးမှကြီးတွက်ဆလျက်၊ ထွေလေပင်စည်း၊ အရှင်း တည်ကာ၊ ခက်ရှည် ပညာချမ်းသာ အထိုးကြီး၊ ဝေနွှေနွှေ၊ အလေ့ဖြိုး၊ မဓမ္မ မကျန်း၊ လူ့မှု ပွန်လျက်ဝေဟင်းမာန် မှုံသုံး၊ ဝေဟ်မြောင့် သုံးချို၊ ။နှလုံး သန့်စင်ကြည်စေ မင်း။

(၁၇) ခေးတွန်း၊ ထိမ်ခေါင်း၊ ဖြင်းမိုရ် တောင်နှင့်၊ မြို့နီဆောင် နိုင်းလည်း၊ အတိုင်း မသိကြောင်းရှား ရှိသည်၊ အမိကား တိုက်ယိုက် ကား မသားသားကား နွယ်ဆက်ခက်လက် မျိုးဆွေ၊ ထွန်းမြဲ

၁။ သင်အံကျက်လေ့၊ တာလေ့၊ လေ့လွှင်းတနေ့တပါး—ယ။ ၂။ ဆည်းပူးသိမြင်ကျယ်စေမင်း—ယ။ ၃။ ဆင်းရဲပျင်အံ့—ယ။ ၄။ ကျော့မှိုမျှင်လိမ်—ယ။

ရွှေနှင့်၊ ဒုပ်ငွေမကွဲ၊ လူ ခပဲးဆော။ ဆင်းရဲဖျောက်ပယ်၊ ချမ်း
သာ ကာယ်ချ်ရမြယ် လူ့အကောင်း။ ဖြစ်တော် ရှောင်းဟု၊ ရပေါင်း
ဖြေပြာသျှိုးမွှမ်း ရဝျက်အကြောင့် ကြ တေးဘျှမ်း။ ဖျောက်နိုင် ဝှမ်း
သာသအပိတ်ငယ်း ဖြေဘင့်တန်းအဆွေ ခင်ပွန်းကို၊ ။ချစ်ခန်း နှံ့မြေယ်
ဓဓနှင့် ခင်း။

(၁၈) ဓေ့မြေသိပ်သည္ဒ်း။ ဇွေ့ဇွေ့ ဆည်းတော့[၁]၊ ရည်း ဆို
ချက်၊ ကြီးစွာ လျက်လျှင်းထက်ကော် ကျေ့ရှာ။ ပြည့်သော လားတို့
များဖြီ နည်းထုံး၊ မှတ်ကျင့် သုံး၍၊ ဖြင့်မှန်း တောသို့၊ မှီသည့် ဖြမ်း
ရား၊ လူ လိမ္မာတို့၊ ညွှစွာ ဆည်းတွေ၊ ထက်လှ ဓဓဝေ့၊ ကြွက်သော
တရာ၊ အရင်း ပြု၍၊ ကြွယ်မှု ထက်ဆုံး၊ သူ့ရွှေ ထုံးကို၊ နှလုံး မူဝျက်၊
ကြီစည် နှက်ကို[၂]၊ ။သူ့ ထက်ဓ ထွန်းကဲး ကြီးဓဓ ခင်း[၃]။

(၁၉) ဒုံ့ လေးသုဉ္ဇာ၊ ထင်မာ တက်ကျုံး၊ ဆင်ခွယ် ရုံသိုက်၊ ကိုယ်ပိုင်
မြိုးမြို၊ ကောင်းဆောင် သန့်သား၊ လုပ်ကြ် သောထက်၊ ယောက်ျား
မြတ်တို့ မှတ်သည့် အတိုင်း၊ ပြည့်လှိုင်း ချမ်းသာ၊ ပီးပွါး လာဘ်[၄]၊
ပညာချိုဘဲ့၊ ထုံလ မုံဟု၊ ကံ့ရဲ့ သတ္တိပ်[၅]၊ သူများဆိုင်[၆]၊ ကိုယ်ကို
မချစ်အကျင့် ညစ်သော၊ အပြစ် ညွှေမို၊ လူသွမ်း တို့ကား၊ မညီတို့
မသိပျင်း ရိရိလျှင်ရှိသည် ကိုယ်ဘို၊ ကုသိုလ်မှိက[၇]၊ ငါတို့နေရာ၊
ပီးပွါးလာဘ်[၈]၊ ကြမ္မာကိုချည်၊ မှတ်ထင်ရည်၍၊ ကျင့်နည်း ညွှံဆုံး၊
သူ့ဖျက် ထုံးကို၊ ။နှလုံး ခြေဘွယ်ဓဓနှင့် ခင်း။

(၂၀) ဓကျွခင်းဓထင် ခနီး။ လယ်းမ ကြီး၍ပယ်ထီး ပဒေဘင်း၊
မြစ် တဓေဘင်နှင့်၊ မြားမြောင် ခက်ထက်၊ ချက်လည်း စိပ်စိပ်၊ ဓေ
ဓေ့ သိပ်ဝျက်၊ ရိပ်လည်း မြိုင်မြိုင်၊ လေ မနိုင်လျှင်၊ ပွင့်ဖိုင် ထီး
မှည့်၊ အပြည့် ဝေရားဂျက်၊ စားလျက် သောင်းသဲ၊ မွှေဲဝဲရမှိုက်၊ ရိပ်

၁။ ဇွေ့ဇွေ့ ဆည်းသော်—ဖ—တ။ ၂။ ကြီစည် နှက်၍—ယ—တ။
၃။ သူ့ထက်အလျှန် ကြွယ်ဓမင်း—ဖ။ ။သူ့ထက်လွှန်ကျန် ကြွယ်ဓမင်း—
ယ—တ။ ၄။ ပီးပွါးရှာအုံ—တ။ ။ပီးပွါးရှာဓလော့—ဖ။ ၅။ ကံ့ရဲ့စလို—ဖ။
၆။ သူများဆိုလည်း—ဟ—ဖ—တ။ ၇။ ကြမ္မာသို့က—ဖ—တ။ ၈။ ပီးပွါး
လာဘဟု—ယ—ဖ—တ။

ဒို့ စမျှား ခိုးသွားတို့နေနှုနား မျော်ရှင်းတို ဆန်ပင်ကဘားဝင်လာ
သာသွားခင်သိမ်း လှုံထုံ ဆာသုပ် ငြိမ်းဆောင်း၊ မီးပွါး ဆောင်သို့ လူ့
ဘောဂဘောင်းကြွယ်လျှောက်ကျယ်ထည်းထိုနှယ်ထည်းတောင်း၊
ဖြစ်တုံရှောင်းချိုမျိုးပေါင်း သွေ့ဝါ၊ လူ စမျှားကို သနား ကြင်နာ၊
မီးပွါးရှာချို့မေတ္တာ မကောင်းမပ ပြင်းဖြင့်၊ ၊သံရုင်း နှိဘိုး ကွယ်
စစ ခင်း။

(၂၁) ချူချူ ငိုငို၊ လူ ထကာဘို သာသာ ချိုချို၊ ချစ်သွယ်
ဆိုရှိ မိုမို ဖြည့်ဖြည့်ကျောင့် မှုနည်ဖြင့်၊ ထည့်ထည့်ပတ်ပတ်၊ လော
က ဝတ်ရှုဖြတ်ဖြတ် သွားသွား၊ စကြွား ကြွားလျှောင်[1]၊ မှုချူး ခင်
သိမ်း၊ ဆောင်တိုင်း ငြိမ်းလျောက်၊ သုစိမ်း သုံ့ကျောက်၊ ပေါင်းတောက်
သစေ့ရှုမိသာ ရွေ့သို့မွေ့မွေ့ မျော်မျော်၊ မျော်မျော် ပါးပါး၊ နှုတ်
ချိုပျူးနှင့်ဝတ်စား သောက်ပင့်၊ ငြိမ့်ငြိမ်းဆင့်လျောက်၊ စထင့် ထွေ
လျား[2] မွေ့ သားမြေကို၊ ၊ကျွန်းမွေ့ ညွှန်းစပ်စစ ခင်း။

(၂၂) စစ္စက သာစရေး၊ ထျူမ်း စထွေ ထုံး၊မ ဝကာသမျိုး ဝေး
ပါးတို့ မှတ်သား စိန့်ဂုံ မျို ထောက်ဘွင်း၊ နည်းနာ တွေ့ငြိ၊ ထုံး
ပေါင်း ကြားသည့်[3]၊ ၊တဒြား ငွေမိုင်းထည်း။

ရတိသမိုင်း။

၂—ခင်းဘိုဆုံးမစသာစစောဆုံး။

(၂၃) မြည်ရာ့ ထွတ်ဦး။ ထုန်းချောင် မြို့သည်၊ ရန်ငြုး လူ့
ထောင်းထွတ်ခေါင် ရာဇာသုံး၊မ နာဓေလာ့ကာမွာ စစမယာသာမွ
တစ္စည့်ထည်းတို့နေ့ကျ လျှင့်မိုးကောင်းကျိုးစရှုနှစ်ကြိုမှုလျောက်၊
ဗိတ်ပြု မြောင့်ဝင်းနှုည့် ပြင်းနှင့်၊ သိတင်း စောင့်ထည်းမျက်နှည်း
သည်းခံပြုံးမြို့ သမှုမပြိုညွှန်းသဲဆောင်းခဲ့မရှာမေတ္တာ သက်ဖြင့်၊

၁။ အမြွာမြွားလျှင်—ဖ။ ၂။ ဝတ်စားသောက်ပုံ၊ ငြိမ်းမြိမ်း ဖွံ့ လျက်။
အနှံ့ကျွန်ကျေး—ဖ။ ၊ဝတ်စားပေးပုံ၊ငြိမ်ဖြိုးစမြိန့်ရှိ အနှံ့ကျွန်ကျေး—ယ—တ။
၃။ ထုံးပုံကြားသည်—ဖ။ ၊လုံးပေါင်းကြားသည်—ယ—တ။

လူ့ အဝှန့်အေး၊ မဆန့်ကျင်ခေ၊ ဤသို့ရေသဘာ၊ ဆယ်တွေ့ စောင့်
ကြပ်၊ တရား ကျွပ်၍၊ လက်ယပ် ခေါ်ပြီး သပြီး ဖြူပ် မှုတည်း။ ဝေးရ
အဝေ့၊ ပြကတေ့ဖြင့်၊ ။ကျောင့်ဓေ့ စကြွင်းကျွန်ခေ ခင်း။

(၂၄) ပြည့်ကြီး အသေ့နှင်း။ မင်းတို့ ဝေသာဘာ၊ သူ တပါး
ထက် ဆယ်ဆ ထက်၍၊ အိပ်ငက် နည်းပါး၊ လူ အများကို၊ စီးပွါး
ချမ်းသာအနေ့တိုင်း ရှာလော့၊ အခါ ခယ်ဆိမ်း၊ မမြင်း နိုးသူ၊ မပြုစေ
ရဆုံးမ ကျွပ်ညွှပ်ယည် မတွန်း၊ ရွေးမင်း မွန်တို့ ကြွန်ခဲ့သော့တိုင်း။
ကျောင့် သမိုင်းဖြင့်၊ နှုန်းမှိုင်း မယွင်း၊ တစျော်း ခင်းသို့ ကျောင့်ခြင်း မ
ချွတ်၊ တည့် မတိမတ်ကျောင်[၂]၊ လူနတ် ချစ်ဘွယ်၊ ကျော့ရွှ ကြွယ်
လျက်။ ။ကျောင့်ခွတ် လေခ်းနှိုးမွန်ခေ ခင်း။

(၂၅) မခေမွှမ်းချွေး။ မပေါ် လုပ်ကြီး ကျွန် ကိုယ်ရဲ့ လည်း၊ မြိုးမြို
စောင့်ရှောက် ထက်ဆောက် တွင်းဖြင့်မွမ်းဖြင့် အဖြည့်၊ အိပ်ပန်
တည့်လျက်၊ အကြည့် အရွှ၊ အမှု မသင့်၊ အကျင့် မကောင်း၊ အ
ယောင်း၊ ဆေဒ်တွက်ဝင် စစ်၍ ကျွန်ချစ် ကျွန်ပို့ သင်းကျုံမျှား၊
ရေးခြား မြှိုးမြင်တိုင်ပင် ကြီးထိ၊ အမင်ကြီးကို၊ အနီး ဝံပါး၊
သက်စောင့်ထား၍ ယုံမှားမဲ့ချင်း၊ နှလုံးသွင်းလျက်[၃]၊ ။ချစ်ခြင်း
ဒုတိယ ထင်ခွန်ခေ ခင်း။

(၂၆) ပြည်သဲ အခေရေး။ ပေါက်နှင့် ကျေးထိုး ကြီတွေး ဂူည်
ကာ၊ မသိသာ တည့်၊ အရေးမြိုင်မြင်၊ မဖြစ်ခင်ကာ၊ တိုင်ပင်မပြတ်၊ ကျွန်
မွှး မတ်နှင့်ကျော်တင် ဟူးရေး၊ ပညာများ သာ၊ ဝုဏ္ဏား ရဟန်း၊
ရွှေဘွင်ဝန်း၍ ကိန်းခန်း၊ ထသာ်၊ အခါမေးမြို ကောင်းမြို ဟူလည်း။
ကျင့်မှု မမေ့၊ အဝေလေ့ဖြင့်၊ အရွှေ အနောက်၊ တောင် မြောက် ရေ
ကြည်း၊ ဗိုလ်သည်းလျက်၊ စောင့်စည်း ရိုတာ၊ ကင်း ထောက်
ထား၍၊ ။မြေခြား ဒုမင်ခွန်စေနှင့် ခင်း။

(၂၇) ဒုတိယမြည် ဒုတိယရွာ၊ သူ ရပ် မှာ၍ ခြင်းရာ ထိခြောင်း၊
တချောင်းချောင်း သျှင်ညွှန်ပျောင်း ရောဝင် တိုင်ပင်ကြီးတွေး၊ သူလို

၁။ မင်းဟူသည်ကား ကြီးစည်သူ့ ထက်—ယ—တ။ ၂။ တည့်တည့်မတ်
၍—ဖ—တ။ ။တော်တည့်မတ်၍—ယ။ ၃။ နှလုံးသွင်း၍—မ။

ချေ၍မနေ ရုံဝင်းကြီးပမ်း လှုပ်ခေါင်း၊ ဆားဆန် ထောင်ချက်၊ နောက်နှောင် မြေးသားဖီးပွါးစည်ရှည်၊ တည်စိမ့်သော ကြောင်း၊ ဗွတ်ကောင်းခွန်းသာ၊ လက်ခေါင်တနှင့်[1] ပေါ်ပါပြဲပျင်းထိုထို မငြိကျိုးချုပ်တင်းမေးမြန်းစေ ခင်ပွန်းဟု၊ မိတ်မှန်း ကိုယ်ကို[2]တဲ တစ် ဆို၍၊ ။ချစ်လို့ ဧကသား-ခွန်ဓေ မင်း။

(၂၈) ဆိုမြည် ဆိုရွှေဘ။ ထိုရပ် သာဒ္ဓိ[3]၊ ဇာတာ ဆလို ပြုပ် လည်း မကောင်းထပ်ထောင်း၊ တိတ်တိတ်ထုံးမျှတို့ ဘေးရှုဂျက်၊ ဗွတ် လွှက် စနည်း။ နွှေခပ်ရှက် သင်းချေ စောင့်စည်း ရှိတာ။ မန္တရား နှင့်သမား ကျွယ်ကာဘလွှတ်စိမ့် ဌါမြင့်၊ ပြုပ်စာ ပို့ပေး[4]၊ သံဂျွဲး ပုဇော်သကြိန် ခေါ် ၍သုံးခေါင် မြှာင်စွာရထားသကျိုးဇကျွာ ကပ် ဆည်းကောင်းမှု ချည်းပျင်ပြင်ပည်း ဖြောဒရားစွန့်ကြဲသွန်၍၊ ။ကြည်မြိုစိတ်ထက်သန့်ဓေ မင်း။

(၂၉) ခင်ခင်မိန့် မြည်ဘရှ။ လူရှပန်းကျို[5]၊ ဆိပ်းမြန်းမိုက်ထုပ် ကြက် သားရှုပ်ဘိုးမထုပ် စေကြောင်း၊ မြည့်မြားယောင်းလျက်[6]၊ ကျုင့်ယောင်း မသွန်[7]ဟုတ်ခွန် မပြြင်း၊ သနား ခြင်းဖြင့်၊ နှိပ်နှင်း ကျွဲရှုမျှ ဖေရာကျွပ် ဆုံးမလျက်[8] ထွန်းပ ဖြောင်ဖြောင်း၊ မိုးယိမ်း ဆိပ်ခေါင်ခွံ[9]၊ စရောင်ချမ်းလွှန်လေဗိမာန်လျှင်မှုပန် မရှိငြိမ်းဝေဘိ ၍[10]၊ ကြည်တိရိကာလထင့်တယ် ရွာသို့[11] ယမာဝုံ သင့်လေနွယ်ကျွင် ၍လင်းပွင့် တိုင်းကားစည်ပင်ရွှါးလျက်၊ ။ရေမျှားဓေသောင်းမျိုး ထွန်းဓေ မင်း[12]။

(၃၀) ရှေ့ကို ဇဆိပ်ဗိုးမြိုး နိုင်သားတံဆိပ် မှန်ကာင်း။ မင်းတို့ သည်ကား[13]၊ ဘောနည် ဗိဝမ်ရန် ဆဖြွင်ကိုတရားပစ် နိုင်စေရန်ဖြစ်

၁။ သဝန်တနှင့်—ယ။ ၂။ မိတ်မှန်းကြည်ညို—ယ။ ၃။ ကိုယ့်ပြည်ကိုယ့် ရွာကိုယ့်ရပ်မှာသို့—ဒ။ ၄။ ပြုပ်စာလည်းပေး—ဗ။ ၅။ လူအရှန်းကို—ယ။ ၆။ ချော်မြှားယောင်းလျက်—ဗ၊ ၇။ ထုံးပေါင်းမလျှန်—ယ။ ၈။ ကျွပ် ဆုံးမ...—ယ။ ၉။ ထက်မိုးခေါင်၌—ဗ။ ၁၀။ ငြိမ်းလေဘိသို့—ဇ—တ။ ၁၁။ ထင့်တယ် ရွာသား—ဗ—ဟ။ ၁၂။ လူမျှားဓေသောင်းမျိုးထွန်းစေမင်း—ယ။ ၁၃။ မင်းတွေသည်ကား—ယ။

သေမှုရွာနေ ဖြည့်သူ၊ခေ်သိမ်း လူတို့၊ မပု မဆောဖြိမ်းချမ်း သာ
ဆုံမလော နှစ်ဆောင့်၊မိုးကြိုး ပစ်သို[1]၊ ရန်စစ် တိုက်ဘို့၊ မျောက်ထွင် ပြိ
လော့၊ ရန်လိုမရှည့်[2]၊ ရဲးစွမ်း ဖြည့်သော၊ မလျှည့် ငုံ့စောင်း[3]၊သူရဲး
ကောင်းကို၊ များဧကြောင်းဆည်းပူ၊ အေးကာမ်း ကြူးလျှက်၊ ကျေးဇူး
ဆလိုက်၊ သိမ်းမြန်း ပိုက်၍၊ ချစ်ကြိုက် သနား၊ ရင်၌သားသို့ ၊
ဖြည့်ဖြိုး စေးရေး ငြိမ်းစေမင်း။

(၃၁) **ထေခစေဒေး** ဝသည့် ဆပြေးနုတ် လေးပါးတွင်၊တပါး
မည့်မှတ်၊ လောက နုတ်ဟု၊ လူ့ထွတ် ဦးစွန်း၊ ဘုန်းတော် ထွန်း
သား[4]၊ကျော်ဝန်း စိုးပိုက်၊မင်းသို့ လိုက်၍၊ဖြည့်၌ ဖြည့်သူ၊မင်း ဆရာ
လျော်၊ကျင့်မှု မလွဲ၊သုံးသွဲ့ပေလော့သော၊ကျင့်ရန်ရေရှင့်၊ ရာဇာဖြစ္စာန်း၊
ကြံ့ဖွန်း မှန်ကင်း၊ဆကြောင်း ရင်းကာ၊မင်းလျှင် ထယောက်၊ဖို
မပေါက်ဖြင့်၊မကောက် မပွန်း၊တော်ဖြောင့် ထန်းကာ၊ထက်ဝန်း
ဖိုဝ်ပါ၊လူတကာသည်၊ညီညာတော့်မှုန်၊မင်း ဆပန်သို့၊ကောင်း
မွန် ကျင့်မှု၊ နုလုံး ပြုံ၊ဖြည့်သူ့ ချက်စွင့်၊ ကောင်းဆောင် ကျင့်
လော့၊ပုံသင့် ကျော်းလော၊ ဥပမာကာ၊ဆရော ဆဝေင်၊နွား ကုန်
ဆောင်တွင်၊ရှေ့ဆောင်နွားထီး၊ဖြောင့်ဖြောင့်သွားသော်၊နွားများ
စည့်ဆိုက်၊ဖြောင့်ဖြောင့် လိုက်သို့၊ဆိုက်ကျင့်မှု၊ ခေ်သိမ်း၊လူတို့၊ထို
တူ လည့်ကောင်း၊ဖြစ်ရာ ရှောင်းသည့်၊ **ဖြောင်းဆကော်း တေဝ်
ဖြောင့် ဖြန့်စေ မင်း။**

(၃၂) **ခေဒရ ဇရွို့ပေဒချာဓ၊** မာသု ကုန္တီ ရထေသာတ၊သမ္ဗုဒ္ဓ
လျှင်ဆုံးမ ပေါထေး၍၊တရားကိုမှတ်သားသည့်၊ပြုသည့်ခံ မှု
ဖြင့်၊ဖြည့်သူ့ မညီး၊ချက်တော် နည်းလော့၊ ချုပ်တည်းဆရှက်[5]၊
ထွက်သည့် မဖြင်း၊ လူ ခပ်းကာ၊ မင်းကို ကြောက်ရှောင်[6]၊
လောင်ပူရဲ၊ရဲး၊ ရှားမီးခဲးသို့၊ဝမ်းထဲ၌ရှိ၊ ဆရှက်မှုလည်း၊ ထုန်လှဲ

---

[1]။ မိုးကြိုးသစ်သို့—ယ—တ။ [2]။ ရန်လိုမ္မရှည့်—ယ။ ၊ရန်ကိုမရှည့်—တ။ [3]။ မလျှည့် မစောင်း—ယ။ [4]။ ဘုန်းရောင် ထွန်းသား—ယ—ဖ။ [5]။ စိတ်ချည်းဆရှက်—ဖ။ [6]။ မင်းကိုဟူက—ယ—ဖ—တ။

နွံ့ရှာ၊ ကြောက်လုန့်ရေရှင့်၊ ပြင်းစွာ ဆွေလျက်၊ ထွက် တပြီးကာ။ ကြက်ဆီး တလှန်၊ အချာခွန့်မျှ ဆလွန် ဆောကျူး ကြောက် ဒိန်းရေး လျှောက်၊ ရှုးရှုး ရားရား၊ ဆေ့ျက်ဆားကို၊ တရားဆွဲကိုင်မချုပ် နိုင်လည်း[1] ဖိတ်ဖိုင် တည့်တုံဆေပါမြင် ငိုရှုံ့မဲ့ နှစ်ဆယ်ကြိုဘာနိ စစ်၍၊ ဆဖြစ် ဆမေလျှာက်၊ သုံးကြိမ် မြောက်မှ၊ သေလောက် လျော်သော၊ မင်းအကြောင်းပေးသည့်၊ ။ **ကျွတ်ရေးမျှားစေနှင့် ခန်း။**

(၄၄) **ဓမ္မသမိမြည်ရှူး။** လူတို့ ထိပ်မိုး၊ ရေမြေ ပိုးသည့်၊ ပြည့် ပြိုးချမ်းသာ၊ မင်း တကဘတို့၊ ကျင့်ရာ ဆကြား၊ ခုနစ်ပါးလျှင်၊ ဝီးဖွါး ဝင်ဝင်မျှားစွာ ဖြစ်၍[2] ရှင်ချစ်တရားမင်းတို့ ဆာကို၊ ပေါသော ခဲ့သည့်၊ ခုနစ် မည့်ကာ။ လူ့ပြည် စောင့်တတ်[3]၊ နတ်ကို မြတ်နိုး။ ဆမျိုး ဆွေနီး၊ သက်ကြီး ရှိသော၊ ပြည်စုစွာသူ၊ နိုင်သက်ရှဖြင့်၊ မယူ သားမြေး၊ မှုရေး တိုင်ပင်၊ ညီညွှတ် ဆင်နှိုး၊ လာချင် ထက်ဝန်း၊ ရဟန်း ပုဏ္ဏားဆိမ်းပကာသျှ၊ တရားမပျွင်း၊ ပြည့်တင်းမွေးလျှ မလာသေးသော်၊ နီးဝေး ရပ်သာ။ သူတို့ ဆားကို၊ မသွား ဝေ ဆောင်းဝေလူရုစောင်ဝတ်၊ ပြည့်တောင်မိုးကျွပ်ပညာ်မဆွန်[4]၊ လဲမှန်ဂိုက်ဂိုက်၊ ရာထပ် လိုက်လျက်။ တိမ်တိုက် ထိုမ်လွှန်း။လ ဆဝန်းဆို့လေးကျွန်း ဗိုလ်မှောင်[5]၊ တုန်းဆရောင်ဖြင့်၊ မြောင်မြောင် ဝင်းဝါပြိုင်ချမ်းသာ၍၊ ။ **ပြည်စွာတိုင်းလသာ ပွါးစေ ခန်း။**

(၄၅) **သန္တာခ ရုံးခြိုးဆွေး၊** ကောင်းကျိုးကြောင့်၊ တန်ခိုး ထွန်း ဝျံ့ရှု ထိပ် ဝံသာ။ ဘုန်းရှုံ ရန်နည်းမင်းတို့ သည့်ကာ။ ဆရှည် နေရာ၊ ဖြင်နိုင်စွာသာ၊ ထီးမှုဘတ်ဆံ[6]၊ ပညာရှိကို၊ ဗိတ်ချစ်ဖြင်း နှလုံး သွင်း၍ ဆိုမြင်း ထွက်သင်းနာဘပါ၊ ခံလျက်၊ တုံးဝံနည်းနာ၊ တိုင် ပင် ရာ၏၊ ညာကော်ဝါ၊ ထွန်းမြီးဂုဏ်ဖြင့် ထေးသာ၊ ဝေရှုးဆုံးရောင်ညီ၊ ပညာရှိနှင့် ပြည်ကြီး သော်နှင်း။ ပြည့်ရှင် မင်းတို့မကောင်း စေရာ၊

၁။ တရားချုပ်ကိုင်းမဆည်နိုင်လည်း—ပ—တ။ ၂။ များစွာဖြစ်၏—ယ—တ။ ဆင်သည်ဖြစ်၍—ဓ။ ၃။ လူပြည်စောင့်မှတ်—ယ—ပ—တ။ ၄။ သောင်းတောင်အရေး။ ရွှေကကျွပ်သည်၊ ပညာတ်မလွှန်—ဗ။ ၅။ ရောက်ခန်း ရန်မှောင်—ဓ။ ၆။ လီမွာကဝိ—ဟ—ပ—ဓ—သ။

ဥပမာ ကာ။ ရထားနှာမြွတ်ဂူနှန်ခွဲရှိ၊ ပဋ္ဌပြန်းလေး၊ ကျောက်ထင်ရှား လျှောက်။ နှစ်ပါးပေါင်းသောက်။ ဆေကျိုးနှက်အုံ[၁]။ ထမ်းရွက် ဆောင်ပြီ၊ ဖြည့်ထဲမှုကြောင့်၊ ဇော့ဂျီ မြင်ပြီးပညာကြီးကို၊ နည်းတိုးရုံရေးပုံ မေးချို။ ။ကျင့်ရေးသွန်ဇူးများစေ မင်း[၂]။

(၃၇) ဆင်မြင်းစရထားနှ ခြေသည် သားနှင့်လေးပါး စစ်ဆင်း စစ်ဘုရင်လည်း[၃]။ မြင်းမြင်းပြီးတွေ၊ များလှစေတော့၊ အနေ မကျ၊ ရန်ငစ်သစေသော်မြဲ လိုက်ထဲ၊ စစ်ဦး ဦး၍ရှေ့လေ ရွှံ့ရွှံ့၊ နောက်မင့် ထည့်ဖို့ရွံ့ပြင်းထည်း။ ကြောက်လန့်သည်းရှိ၊ သိရည်းလေသွယ်၊ ရန်စစ်သွယ်လိုနှိ၊ မခြယ် တေသီး၊ စစ်မက်ကြီးမှု၊ ငွန်းတည်း မှ ဆောင်းသူရဲခေါင်ကိုဆင်ခြောင် မှန်တပ်မင်းပီးဆယ်၍နောက် ထပ် ဆမျှား၊ ဆင်မြင်းပြားလျှောက်၊ ရွေးပြားလည်းတင်၊ စစ်ဗိုလ် တော့၊ စစ်ဆင် သုံးပါး။ ဆပြား ပြီးတပ်၊ ငွေချပ် ကြံသွင်၊ ဆင် လည်း ရှုန်းတည်း။ မြင်းလည်း ဇက်ချုပ်၊ ခြေသည် ချုပ်လျှောက်၊ စစ်ရုပ် ဆဝန်း[၄]၊ ကောက်ယွှန်း ထွက်ဟန်[၅]၊ လှည်းသာကြွာန်သို့၊ တတ်ပွန်နှားဝင်၊ စစ်ရေးဆင်၍၊ ဆောင်မြင် စိန်တွေ၊ ဥပဒေကြောင်း၊ စစ်ခြေ ဆရပ်၊ စစ်မှုကွပ်လျှောက်ရွပ်ရွပ် ထိုးဒုတ်ကြက်ခဲ့ဆုတ် သို့[၆]။ ။ဆေးဒုတ်သွန်ကြီးစေသစေ မင်း။

(၃၈) သံသရာရွှေးဝသည့်ဆင်ငါ့ရနစ်ဖြာကို၊ ဖြည့်ရွာဖြကတော့၊ ရုံရေလျှင်းဆောင်ဖြည့်ထဲဆောင်သည်ဖြည့်တော်ပျကား၊ ဖြည့် တီရွက်ကို၊ ထုံလပြီးထျား၊ နှလုံးမှုလေသွာရန်သူ ကြောက်သွယ်၊ နက်ဂွမ်း လျှယ်သား။ ပင်လယ် ကျူးခြောင်း၊ ရေနေ ကောင်းလျှောက်။ ရုံး ဆောင်းရင်ထား၊ တံခါး၊ တရိုင်ကြီးနိုင် မြို့ကို၊ တသိန်းပြုလည်း၊ မပြ နိုင်မှုကြီးကျယ် ထုံနှင့်ရွှောက်ရှ လှထင့်တန်ဆောင်းဆင့်၍၊ ထွယ် မြင့် ဖြဆောင်းများခြောင် နက်နက်မြို့ထက် ပတ်လျှောက်၊ စစ်တဲး

၁။ အကျိုးတက်ထုံ—ဖ။ ။အကျိုးတက်လိမ့်—ယ။ ၂။ ကျင့်ရေး လွှန်ဇိုးပြား စေမင်း—ဖ။ ၃။ စစ်တု ရင်လည်း—က—သ။ ။တေုရင်လည်း—ဖ။ ၄။ စက်ရုပ်အဝန်း—ယ—ဖ။ ၅။ ကောဒွန်းထွက်ဟန်—က—ဖ—ယ—ဟ။ ၆။ ရွပ်ရွပ်ထိုးဒုတ်ကြက်ခဲ့စုတ်သို့—ဖ။

ဆောက်၍ရင်ချောက် ပတိကုံး။ သူ့ရဲ ဖုံးကာ။ စသည့် မာချုန်၊
ထမ်းခွန် လောက်သွေး၊ ရှုးရဲ့ကာ။ ဆနေ့ ကျေချွင်သော့ ကိုရိုသော။
ငြိမ် တန်းဆာသည်။ များစွာ ပြည့်နက်။ ကြည်ညွန်နက်၍၊ ကြွင်းခက်
ရဲ့မာန်ခြွေသို့ပြန်သို့ရန်ကို ကဲ့ရိုးရိုးစိမ်းနွယ်ကြွေ၍၊ ။သနန်းဦး
ချောခံထင်ရှားစေ မင်း။

(၃၇) အမျိုးစေသေါ်။ပုထုဇွဲ ပုဇ္ဇော။သူ့ခွေး၊သူကြွယ်ကုန်
သွယ် ရည်ပင်။သူ့ထင် သူ့ရှား။ပြည့်နေ ရှားချက်။ ပေါ်း ရေဆန်။
ပြည့်ထွန်း ဖြင့်ငြိမ်း[၁] ။ခြွင်း,ပဲ,လူ,ဆပ်။စေထပ် ထပ်ချွင်း။စေထပ်
မြေနည်း။ ရှုပ်ကြည်ဆည်း[၂]။ ပန္နည်းဖြင့်ငြိမ်း၊ ပြည်ကြီး ဝေကျွတော၊
ရေတဝေသောက်ငုံ။ရေနံ့ သိုထော။ ဆေးသမား နှင့်ပေါ့ရေး မကွာ၊
ထတ်လိမ္မာသော။ ရေးရာ ပွန်းတီး၊မတ်ကြီး ကြီးသက်[၃]၊ တိုသက်
တိုင်ပင်၊ မြော်မြင် ကျိုးကြောင်း၊ ခင်ပွန်း ကောင်းသည်။ တီး
စေသင်းယိမ်း၊မတ်၊စေသင်မ ကျွပ်ချက်။ရေထပ်တိုင်းကသားများ၊ပေ
ဆောင်ချွင်[၄]။ ပြည့်ဆောင်နေမျိုး။ ရှုပ်ဆောင် ကြီးလော့။ မြင်း
ရိုးဆင်သည်[၅]၊ စံကျင်လည်သော။ နိုင်ကျည် သူ့ရဲ့ရန်မဲ့ကို၊
ဆကဲ့မြတ်ပေ။ တေျးမက်ပေ၍၊ သိမ်းမွေး ပြည့်တင်း။ ငြိမ်မြဲ
ခြွင်းဖြင့်၊ ။ငွေနန်းမင်း ရှုစီသနားစေ မင်း။

(၃၈) အခေါင် ကြည့်နီး။ လူ့ထိပ် ထွန်းသော၊ဦးခွန်း ဆရာ၊
မင်း တကာသျှိ၊ပမာ ပုံခင်း။ ခြွေသို့မင်းနှင့်၊ ကျင့်ခြင်း တရြေ၊တ
ကြွေစေလော့[၆]၊စေလေးဝေ ဆရိုး၊ခြွေသို့ မျိုးဘွင်၊တန်းနိုး ကြီးခေါင်၊
ဆော သုံးစေဘင်ကို၊ ရိုးဆောင် နိုပ်နိုင်။ စွမ်းဆေး ဖြင်းသည်၊
သားမင်း မြတ်စွာ၊ကောသရေလျှင်၊ဆေါ နိမ္မသဘာဝဖြင့်၊ သူ့ရှာ
တီးရဲ့ခြွင်းရှိ၍ထိုဆော။ရှာလိုခါ၍ နေရာကျောက်ဂူ[၇]၊ထွက်ထင်

၁။ အလွန်ဖြင့်ငြိမ်း—ယ—ဓ။ ၂။ ကျိုးကြပည်းမှု—ဓ။ ၃။ မတ်ကြီးကြီး
နက်—ဓ။ ၄။ ပွါးများ ဆောင်လျှင်—ယ။ ။များဆောင် ဆောင်လျှင်—ဓ။
၅။ မျိုးရိုး ဆင်သည်—တ။ ။မတ်ရိုးဆင်သည်—ဗ—ဟ—ဓ။ ၆။ တုလုပ်စေ
လော့—က—ယ—သ—တ။ ၇။ ရတနာကျောက်ဂူ—ယ—ဗ—တ။

မြို့တော်၊တော့ရှင့်ကြည့်[၁]၊ လည်လှည့်ချက်တောင်း[၂]၊ ဖြိုးမောင်းသုံး
ခွန်၊မွန်မွန်းပေါက်သံမြူးတေး ဝံ့ကျွဲ့ချုံ မိုက်မိုက်၊သားကို လိုက်
၍၊သတ်ကိုက်ပီးနွဲ့၊သွေးသံသောက်တုတ်၊ဆေးဆန့်ထုတ်၍၊ကိုက်
ထုတ်နှိပ်နယ်၊ကြီးပေါ်မဟူးဘင်းကာသူ့ဆို[၃]၊ လျှတ်ထိပ်ထယ်၊ရိုး
ဝံပယ်သည့်၊ ဘုန်းတြွယ် ရာဇာ၊ ကျင့်ဆေပ်စွာထီ၊ ရေးရာမြော်ရှု၊
ခပ်ထိမ်းမှုကို၊ဗဟုကိစ္စ၊ပဟုသုတ်များကို၊ ထုံလမြင်းတွေ၊ ဆောကြီးမူဖြင့်၊
ရန်သူခပ်း၊ပေးစွာရှုံးချုံ[၄]၊ ၊ပြည့်ခဲးမူ့ပင်စေသဒ္ဓာ မင်း၊

(၃၉) နံရာစီဘဝီ၊သိမ့်ပြို ကွန်းတင်းမြင်းခုံ၊တင်သည့်၊ပြည့်ရှင်
ဘုန်းလျှိုင်း၊ ကျင့်နည်းနိုင်း၍[၅]ဥမ္မိုင်း၊ဂျက်တုး၊ ကျင့်တော်မူလေ့၊
မြို့သည့်ဆဆောင်း၊ မွေးရောင်ဝင်းသော၊ လည့်ကျည်းမြွရည်[၆]၊ ထို
ဂျက်သည့်ကာ၊ တွေ့နည်းဆော၊ လှည့်ပတ်ရှာသော်၊ မြစ်သာမြစ်
တောင်း၊ ချောင်းမြောင်း ကမ်းနား၊သွားလာ မွေ့ညက်၊ပြိုသက်
အုရွေ၊ ကြည့်တွေ့ရှုပင်း၊ပိန်းပိန်းနေလျက်၊ ရေမှုပွက်ကျင်း၊ငါးကို
မြင်သော်၊ရန်မင်လျှပ်လျှပ်ရဲအောင်ပယ်သို့[၇]၊ဖြည့်ကွပ်လှူမှ၊စော
ရန်ငှးလည်း၊ရုံးရုံးကျင့်မူမျိုး ဆဘွေချင်းပဟုပဟုသာမျှ၊ ဆခလေ့
ဖြင့်၊ မမေ့ စောင့်ရှောက်၊ သာချောက်ဖြည့်ဖြည်း၊ ကျင့် ထိပ်
သည်းလျက်၊ တိုင်းတည်းသမှု၊ မြော်ကြည့်ရှု၍၊ ဆန့်တု၊ဆန့်ပ၊ရန်
ထိုများကို၊ ဆစထောင်ထောင်၊ ပေါ်သည့်ဆကြိုက်[၈]၊ ကွပ်ညှပ်လိုက်
၍၊ ၊နေခတ်မြို့ရုန်မဘဲသခေခွင့် မင်း၊

(၄၀) ဓမ္မဟု၊ဇာဝ၊ ဝသည့်တွက်ရေးဆော်ငါးတွေ့ဖြင့်[၉]၊ တိုင်း
မြေခံသင့်နှင်း၊ မင်းတို့သော်သာ၊ ပြည့်နိုင်ရာဟု[၁၀]၊မြတ်စွာတရား
သုံးလူ့များချင်း၊ ပေါကြွားဖိန့်မြွက်[၁၁]၊ရွှေ ခွတ်နက်ဖြင့်၊ မပျက်

၁။ မှုတုရှုကြည်—ယ။ ၂။ မလှည့်င့်စောင်း—ပ—ဖ။ ၃။ ဘမ်းသော တုသို့—ယ။ ၄။ အသားထုတ်မူဖြင့်၊ ရန်သူမဲ၊မှ—ယ။ ၅။ ပုံနည်းနိုင်း၍—ယ—ဖ။ ၆။ လည်ပင်း မြွေရှည်—ယ—ဖ။ ၇။ ငါးကိုဟပ်သို့—ယ။ ။ရဲ အောင်ချွပ်သို့—ဖ။ ၈။ ပေါ်သည် အနိုက်—ယ။ ။မြော်သည် အကြိုက်—ဖ။ ၉။ အင်ငါးတွေ့ဖြင့်—ဟ—ဖ။ ၁၀။ ရေမြေသင့်နှင်း၊မင်းတို့သာ၊ ပြည့်စုံရာဟု—ယ။ ၁၁။ ပေါသသားဖိန့်မြွက်—ဖ။ ။ပေါသသားမိန့်မြွက်—ယ။

ပေစေဆောင်၊ တွေးဆွေးဆောင်လော့။ လူ့ဘောင်လူ့ထွက်၊ လူမင်း ဖြစ်လို့၊ ဆင်နှင်တန်ဆာ၊ ရတနာသို့၊ မကျွာမြဲတည်၊ ဆင်ငါးမည် ထွင်[1]၊ ဆတ္တန်ထင်သာ၊ မျက်ရှင်ဆသား၊ ပညာအားထွင်[2]၊ ပီး ပွါးမြင်နိုင်၊ ဆခေါ်ငြိတိုင်ဖို[3]၊ ဖြည့်လိုင်တွေးဆွေး၊ ဆတွေးတွေးတွင်၊ အမွှ ဝင်စစ်၊ ရွေ့သွားဖြစ်လျှက်၊ ဆဖြစ်ရွှါးရှာခြင်း၊ ဆကျိုးဆောင်သား။ ထင်ခေါ်ပညာ[4]၊ မင်းလိမ္မာကို၊ ပေပါ သုံးခွဲ၊ ကိုယ်၌ဖြီးကာ၊ ခဲ့မလားရွှေးရွှေသွားလျှက်၊ ဖြစ်ပျားနိဋ္ဌာန်၊ ဆိုရွှန်ရှင်းသမန္တ ကော်၊ ဆမြင်နက်သား၊ ပွါးသောက်ပညာ၊ မင်းလိမ္မာကို၊ ဆရေစတရေး တိုင်ပင်ခွလျှက်[5]၊ ဆုံးမ ခက်သာ၊ သူမျက် တယောက်[6]၊ ပါယ် မကြောက်လို့နှစ်ချောက်ငြိမ်းမောင်၊ ပီးတဝေတင်း ထျှစ်တောင်း တောင်းညွှက်ညွှက်[7]၊ ဖျက်နှဘဖျက်၍၊ ရှန်ဘဇဘ် ဓမ္မဘတဘ စေနှင့် ခင်း[8]။

(၄၁) **စဲ့ဗ္ဗဓရေျ။** ဆနန္ဒလျှင်ဆုံးစ မထင်းကာမ်းမမြင်သား။ ရှေ့ဖြင် ဝန်းကျယ်၊ ပင်လယ်ဖြစ်မ၊ သမုဒ္ဒ၊ ငါးရှင်ငါးဝင်ဆဖြစ်ခ ပြည်းတို့ပင်းလျှင်းမချား၊ ဖီးဝင်လာသို့၊ ချမ်းသာခေါ်ရောက်မင်း ဖြစ်မြောက်ကာ၊ ထောပ်ရောက်ရတနာ၊ များလှစွာသား၊ ငွေနှာ့ရွှေငွေ၊ ဆတွေဆပြား၊ ဆယ်ါးပါးလျှင်၊ ဝင်စား တန်ဆာ၊ ရတနာတိ[9]၊ မကြွာမထင်၊ ရောက်လာချင်လည်း၊ လိုချင်သမျှ၊ မပွဲတော်ရှင်၊ ဖြည့်ကြိုးရှစ်တို့ဆင်မြင်ကောင်းစွ၊ ဗိတ်လောကာသ။ တရှာတ ဝင်း၊ ထီးဆောင်းမင်းကို၊ လက်ရင်ကြပ်သို့၊ ထွန်းပြီလိုရှင်၊ သို့ကို သော်လည်း၊ နည်းသည့်နှင်နှင်၊ လိုဆင်ဖြည့်ခဲ၊ မရောင်ရဲသည့် ဖြည့်တဲ့သဘ္ဘနှင်း၊ မင်းတို့ ဘုန်းဆား၊ စည်ပင်ပွါး၍၊ ပြည့်သား ဖြည့်သူ၊ မြောဝ မစွည်း၊ ဖြင်ပည်းနိုင်ပြီ၊ ကြွယ်မြောက်ပြီးမှ၊

၁။ အားငါး မည်တွင်—ယ။ ၂။ ပညာ အားဖြင့်—ဟ—ဖ။ ၃။ ငြိုး ကြောင်းကိုင်၍—ဖ—ဟ—ပ။ ၄။ အခေါင် ပညာ—ယ—ဖ—တ။ ၅။ နိုင်း ပွဲမှလျက်—ဖ—တ။ ၆။ သူမျက်သုံးယောက်—မ။ ။သူမျက်သူစနောက်—ယ။ ၇။ မြောင်းစညွှက်ညွှက်—ယ—ထ။ ၈။ ရှမ္မက်ဓညာတာစမင်း—ယ—ခ—တ။ ၉။ ရတနာတို့—ယ။ ။လိုရာရာတိ—မ။

သစ်သီး နိုင်ညွှတ်[၁]၊ မှည့်မှ ညွှတ်သော်၊ ကောင်း မြတ် ရသာ၊ ချိုမြိုင်စွာထို့၊ ပမာထိုဟန်၊ မှည့်ခါ၊ တန်မှ၊ ထုတ်ခွန် နိုင်ပြွတ်၊ ပြည့်ထီးထွတ်လျက်၊ ဆွေတွတ်မင်းစား[၂]၊ တချို့သားချို၊ ဆွေများတွေ့ဆွေး မွေးပေးဝေပြေပေးသည်။ ။ချောင့်ရေးစတင်းဒီမွှာစေ မင်း။

(၄၂) ခေရုနွဲစား။ မြေချက်နှာထက်၊ သမ္ဘာရင့်တုန်း[၃]၊ ကုသိုလ် မှန်းချိန်ချိန်ဆုံးခါသင့်[၄]၊ ကြာနွယ်ပွင့်သား[၅]၊ ရင့်သည့်စေတဖြစ်ခန်းစိုး ပသည်။ လူများ မျက်စိနှစ်ရုံမိတို့၊ ဂတိ ဝေးပါ၊ မှားသော စေခေဆောင်၊ တွေးဖွေး ဆောင်လျက်၊ တည်ဆောင်ကမ္ဘာ၊ ဆော စွာကာ၊ ဆောရော မှု၊ ရဆော့ ပြုသား၊ လူ့မှု ဆုံးဖြတ်၊ ခွေ့သတ် နှင့်၊ ညီညွတ်မပွင်း၊ စောင့် စည်းခြင်းဖြင့်၊ မခင်းမျက်နှာ၊ မနာ စားပါ၊ နှစ်ဘက်သားမီး၊ ဆ ကြားတည့်မှန်၊ ချိန်ခွင်ဟန်သို့၊ ဖကန်ကျဂျ၊ မေးမြန်းမှ ချောင်၊ ဆဆ တွေးတွေး[၆]၊ ရှုံးနိုင် ပေးလော့၊ ဆရေး ဆလျောက်မသောက်မဖြန်၊ ကျမ်းညွှန်သား၊ ရှေးထွန်းနည်းဖြိုး၊ ထုံးတီး မှတ်သား၊ ဗိုင်းခြား ဆ ဟုတ်၊ စက်သွားရတ်သို့၊ ရုတ်ရုတ်တွင်တွင်း၊ ကြို ထိုးတွင်း၍၊ ဝင်း ဝင်း မတ်မတ်၊ တရား ဖြတ်သည်။ ။ရှေ့နဘ် ကောင်းစိုး ပြခ ခစ မင်း။

(၄၃) ခသီ ခတိ။ ယသာဝတီဟု၊ မြေကြီး သခင်၊ စည်းစိမ် ပြင် သား၊ တျောင်ထင် လူ့ပြည်၊ မင်းတို့သည်လျှင်[၇]၊ ဆရှည် မမြဲ၊ မတော်မလျှော့၊ ရွေ့ရှော ပြားရ၍၊ တရားမစောင့်၊ မပြောင့်မစင်၊ ဆ ကျင့်ယှဉ်မှု၊ ထိုမင်းသက်ထက်၊ မြေကြီးပျက်သည်။ သက်ခဲ့ပြ ဇာ၊ ဆောက်မှာ၊ ရွှေလား၊ ထဲးနက်၍[၈]၊ နေ့ဘိရကာ၊ ဆရှားပည်း ဖြင်၊ ရောက်လှည့်ကျင်သား[၉]၊ သစ်ပင်မထီး၊ မြေကြီးတုံးဘန်၊ မွှန်ရ သာ[၁၀]၊ ဩဇာမရှိ၊ မျက်သိသိတည့်၊ ထိုပြီး၊ ဆပဆေးဝါး စသည်။

၁။ သစ်သီး နိုင်ညွှတ်—ဖ။ ၂။ အလှူတ်မစား—တ။ ။ထိမ်းမှတ် မင်း စား—ယ—တ။ ၃။ သမ္ဘာရင့်တုန်း—ယ။ ။ကြမ္ဘာရှေးတုန်း—ဖ။ ၄။ ခါ ချိန်းချိန်သင့်—တ—ဖ။ ၅။ ပန်းနွယ် ပွင့်သား—ယ—ခ—တ။ ၆။ နှစ်ခွမ တွေး—သ။ ။မဆမတွေး—က—တ—သ။ ၇။ မင်းကြီးသည်လျှင်—ဖ။ ။မင်း တို့သည်ကား—ယ—တ။ ၈။ ထဲးတရွေ့—ယ။ ၉။ ရောက်လှည့် ကျင် လည်း—ဖ—တ။ ။ရောက်တုံ ကျင်လည်း—ယ။ ၁၀။ အမွန်ရသာ—ယ—တ။

တေဇ မထက်၊ ပျက်ခဲ့ ရသာ၊ စားလေ ပါလည်း။ ဆနွာကွက်ခဲ၊ ရွှေ့ရွှေ့ရွဲ့လျော့[၁]၊ ကောင်းမြီး မကောင်း။ မိုးလည်းလေ နှောင်း၍[၂]၊ သောင်းခဲ့ ကောက်ပင်ပျိုး မရှင်တည့်၊ ပြည်ရှင် မင်းကြီး၊ တရား မှီးမူ၊ မြေကြီး ရသာ၊ ဩဇာ တိုးတက်၊ ချိုမြက် သစ်သီး၊ ဆေးကြီး လိုးလျှာ၊ ဆေးဝါး စသည်၊ တေဇ ထက်မြတ်၊ ရောဂါ ကွင်း၍၊ ရွာ မှတ်မိုးကောင်း။ ကောက် မသောင်းတည့်၊ မင်းကောင်း ထို ကြောင့်၊ တရားစောင့်လော့၊ ရှစ်သောင်း မြေပြင်၊ ရန်ကိုသင်လျက်၊ ပြည်တွင် ပြည်သူ၊ ခံသိမ်းလူလည်း။ ဆုလှူများစွာ၊ ချစ်ကြင်နာ ၍။ ။မေဃ္ဃခရိုင်းကို ဖြိုးဖြိုးနေ့တိုင်း ရွာစေ မင်း[၃]။

(၄၄) ဝေဿသိဝ။ ထိဘာသူ ဟုနာမ ပြဋ္ဌာန်း၊ ထိန်းစိုက်ကွန်း၍ ထွန်းသည့်နေသွင်၊ တန်းမိုး ထင်သား၊ သင်ဖော်ဘမိ၊ အမည်ရှိသည်။ မင်းကြီး ကျင့်တုနှုလုံး မူလော့၊ နှင်လူ ချစ်ခြင်း။ ထိုသည့် မင်း ကား၊ စောင့်ခြင်း တရား၊ မယွင်း မှားတည့်၊ နိုးသား ပုလောင်၊ ခေါင်သည့် မိုးနှင့်နှတ်ထို ဘီလူးစားကြူး လှသား[၄]၊ ဆေး သုံး ပါးကိုသိကြား နတ်တိုင်၊ မိဋ္ဌာန်နိုင်လျက်[၅]၊ အသက် စွန့်စားပြည် သူ အရှားကြောင့်၊ ဒါသား မျှောက်ပေး၊ မိုးကောင်း ဝေဿကျင့် ကျွေ့ ထိုသား၊ မတတ်ပြားသည်း[၆]၊ ရှိုးရှားဆိုးထောင်း၊ ကျိုးထ ကြောင်းမျှ၊ မင်းကောင်းမှန်ခဲ့။ ကျင့်ရှဲ့လော့၊ သောက်လဲ့ထတ် စွာ၊ သက်ချွာကား။ အခါ မြင့်ရှည်၊ မတည် နိုင်ဘူး။ ရေးဟူး သောင် မှုလူ့ သောင် မြင့်ကြ၊ ချီးမွမ်းရာလျှင်[၇]၊ ကမ္ဘာသတ်လုံး။ ဖြောမယုံး တည့်ရေးထုံးနည်းနိုင်၊ ကောင်းကျင့်လိုင်း၍၊ လူတိုင်းအုံ့ဆဲ ချီးမွမ်း ကဲလျက်။ ။မြင့်မြီးကျော်ရှူး ချွားစေ ခင်း။

၁။ ရွှေ့ရွှေ့ကဲလျက်—ယ—ဖ—တ။ ၂။ မိုးလည်းဆောင်း၍—ယ—ဖ—တ။ ၃။ မေဃ္ဃာမိုယ်းကြီး ရွာစေမင်း—ယ—တ။ ။မေဃ္ဃာမိုယ်းကြီး ဖြိုးဖြိုးနေ့တိုင်းရွာစေမင်း—ဟ။ ၄။ တမ်းစား ကြူးသား—ယ—တ။ ၅။ သကြားနတ်ပိုင်၊ မိဋ္ဌာန်တိုင်လျက်—ယ—တ။ ၆။ မတတ်အားမျှ—ဖ။ ၇။ ချီးမွမ်းရာလိမ့်—ဖ။ ။ချီးမွမ်းရာမြင့်—ယ—တ။

(၄၇) အဟာသသာခန္ဓဇ္ဈ။ ဝါသဝ ဟု၊ သက္က သုဇိနှ၊ ဓေဝိန္ဒ နတ်ဖွား၊ နိုင်းသိကြားလျှင်။ တရား စောင့်သူ။ ကျင့်ကောင်း လူကို၊ ရှေးယူစိမ့်ငှါ၊ ပေါး ရှေ့ကျော်ဆွဲသို့။ ကွယ်ကာ ရန်ထောက်။ နတ် လေးယောက်ကို၊ စောင့်ရှောက် ပိုင်းခြား၊ ဆဖြီးသားသို့၊ တိုင်းကား အုပ်စိုး။ ပြည့်ထိပ် မိုးသား၊ တန်ခိုး ထွန်းသင်း၊ လူကို မင်းသည်။ ကျင့်ခြင်း ထိုတု၊ ဆင်ခဲ့သူဆား၊ ကာလ ညွှန်းသဲ။ မခဲ့စိမ့်ငှါ[1]၊ ရပ်ရှေ့ကို့ နှာကို၊ ကွယ်ကာ ဓိနှိပ်ကြောင်း၊ ကျင့်ကောင်း မွှန်ရည်၊ သသော တည်လျက်၊ ကြီးစည် နက်နဲ ရှုထင်းရဲသား။ ဓက်ခဲရေးရာ။ ထိုမှ တတ်မြောက်၊ မတ်လေးယောက်ဆား၊ ထောက်ဆောက်မှာ ထား။ လေးဘို့ ခြားလျှင်၊ လေးပါ မိသာ ရပ် ခန်းဝါနှင့်၊ ပြည်ရွာတိုင်းဟု သမျှကို ဆုံးမ ကဲ့ခြင်၊ အဖြစ်ပေးကောင်း။ မပေးကောင်းဟု၊ အကြောင်းစုံလင်း၊ ရွေးကျင့်တင်းပြ၏။ ရှုထင်း အနေ၊ ကွပ်ညှပ်စေ၍၊ လူ့ မြေတွင်ထား။ လူမင်းများသည်း၊ လေးပါးဆော၊ ပမာမှတ်ချက်ပြည့်သူ စောင့်ရှောက်မတ်လေးယောက်နှင့်၊ အုံ့လောက်လူ့ဘောင်း ပြည်ထဲဆောင်၍၊ ။ပြည်ဝေခင် ကြောင်းရွှေခြားစေ မင်း။။

(၄၈) အခေါ်ဝေါ။ မြင့်မိုရ်ဖျားဝယ်၊ သိကြားနေရာ၊ စဉ်တိုးလာသည်၊ ပြင်းစွ ရှောက်မှိန်၊ ဆေသိုရိန်ကို၊ ဓေဝိန္ဒ သက္ကပေါ်ချင်း ချစ်၊ ဓေဝသာသာ၊ သုခမ္ဘဟု၊ သာသည်ဝရပ်။ ဆမိုးယပ်တွင်း၊ နှောင်ကြပ်ဆဖြီး၊ တုပ်ချွဲတွဲးသော်၊ သဲသဲ ရေးရေး၊ ပစ်ကြွေး ရေရွှတ်၊ ထထွတ် ထွတ်လျှင်း၊ အပတ် ထကျုပ်၊ ကြွမ်းကြွပ် စကား၊ နတ်မင်းဖျားကို၊ ရွှေးနှင့် ဆတူ၊ ရဲသူ ဟု၊ ကလေ ကစား၊ ဆဲရေးရွာလျှက်[2]၊ ရှောက်မထွက်တည့်၊ ဆိုဘက်မထိုက်။ သင်း သုမိုက်ဟု၊ မှတ်ဖိုက် သောသွေး သည် ခံပေ၏၊ ရွှေမြေ ရပ်စည်၊ ရွှေနန်း တည်သား၊ နတ်ပြည့်သောင်္ချနင်း[3]၊ သိကြားမင်းလျှင်၊ ခံခြင်းသည်းညည်း၊ အရှောက်

၁။ ရှောင်ခဲ့စိမ့်ငှါ-ဖ၊ မခဲ့စိမ့်ငှါ-က-ယ-ဟ-တ၊ မခံပစိမ့်ငှါ-သ၊ ၂။ ဆိုရှာလေလျှက်-ဖ။ ၃။ ရှုပြည်သောင်္ချနင်း-ယ-တ။

နည်းသို့[၁]။ ခရုကြည်း ဝေဝေဝေဝင်။ ဆောင်တာ ဖြောင်သော။ ဘုန်း
ခေါင်တွန်းသင်း။ လူဦးမင်းတည်း။ ပုံခင်းကျော်လော။ ထိုကိုစဉ်း၍။
ဖြင်းရွှာ ဆရျက်။ မတွက်တို့ရေး။ ချုပ် မြဲစ်တာဝေဝေ့ပညာ တိုင်
တည်းမျက်မာန်နည်းမှုလှုင ညီးဖြွာပေဘနှုတ်ချစ်မောသည်၊ ။
စေချိမ်စော ဆိုးစဉ့်ခြွေဘ မင်း[၂]။

(၄၇) သေဝဘကသာသရေး။ ကျမ်း ဂန္ထိ[၃]။ ဓမ္မ ရသာ။ ဆောက်ဝ
ဖြင့်။ တန်ဆောသည်းဆင်။ သို့ ဗီရင်လျှက်။ ကျမ်းမြင် တွေ့ကြား[၄]။
အပါးပါးတည့်[၅]များသည့်ထုံးနည်း မှတ်ဘွယ်ချည်းလျှင်[၆]ပမည်း
ပမာနည်းနာနယ။ သွန်းပုံချုပ်ခြင်းသိရောဇာဇနာမိပ။ ဤပါလေရာ။
လောကဝတ်ပျားမင်းတို့ဆေးကိုးဇီးထွါးချော်းသော။ ဖြစ်စိမ့်ငှါလျှင်။
ပညာသော၍။ "ရှုံးစည်းပြုလျှက်။ ကျင့်မှ ဆန်းကြား။ ထုံးမကြား
သော်။ ကောင်းများမွန်ရည်။ ကျော်စေသည်ကား။ ။အမည်ရာ
သာရထည်း[၇]"။

တတိယပိုင်း။

၃—ပုဏ္ဏားကိုရေန်း မေသသာစစေသေး။

(၄၈) ဗွေဒဒရန်ကြွေသော့။ ဖြပ္ဖွာ နှယ်မိုး။ ပုဏ္ဏားမျိုးတို့ကောင်း
ကျိုးဝကား။ ငါလျှင်ကြားစိန့်ရွှေများကမ္ဘာဆေစွာဘ။ ဖြပ္ဖွာပိုင်း
ခြားဆေးဝံ့မားနှင့်။ ဟူးရားကြည့်မြင်[၈]။ ကောင်းကင် နက်သတ်။
တက်သည့် တချို့။ မီးသို့မှုဓော်[၉]။ ဖြော်ဖြော် မန်းရွှဘ်။ ပြိုဟ်နတ်
သဘနွ။ ပြီးဆေးဘခြားခေါင်ဆေးဇော်ဖြင်။ သိမြင်နှံ့စပ်။ မေးကာပ်

၁။ မျက်မာန် နည်းလှက်—ယ။ ။အမျက် နည်းရှဲ —က—ဟ—ပ—တ။
၂။ ကျော်စေသကောင်းချီးခြွေဘစမင်း—ယ—တ။ ၃။ ကျမ်းအစဉ်—ယ—တ။
၄။ ကြားမြင် တွေ့ပြီး—ဇ။ ၅။ အပါးပါးနှင့်—ယ—တ။ ၆။ မှတ်ဘွယ်
ချည်းတိ—ဇ—သ။ ။မှတ်ဘွယ်ချည်းတည်း—ယ။ ၇။ ရှုံးစည်းပြုရှိ၊ကျင့်မှ
ဆန်းရာ။ မှတ်စိမ့် ကြားသည်။ ။တခြား ဒုတိယ ပိုင်းတည်း—ယ—ဇ—တ။
၈။ ဟူးရားကျမ်းမြင်—ဇ—တ။ ၉။ တက်တည့်တသီး။ ယဇ်မီးပူဇော်—ယ—
ဇ—တ။

တည်နှင့်[၁]၊ ကာလဝဝ် ဖျဉ်းဖြူစီ ဝိတက်။ ကျွမ်းခက် ဖျာကာရှိတော်။ ထထ်နှိုင်းထခြေား၊ ဉာဏ်ထေးပါးတို့[၂]၊ ပုဏ္ဏားတို့တွင်၊ မချိုကျေးစုး။ စရေးသမိုက်။ မျိုးလိုက်မှတ်သား၊ ဆေးသမားလည်း၊ ဆေးဝါး ထက်စွမ်း။ ဘိစ်နွဲ့ပြွမ်း၍[၃]၊ ဆေးကုမ်းထုံထို၊ ရသာကိုလည်း။ ဘွင့်ဆိုထက်ကျယ်။ ဓိပ္ပါယ်ဆန့်ကျွန်ထွေးရက်၍၊ ခါတ်မျက် သည်းခြေဓွေးထေချောက်ချွား။ သဝ်ပ်များကား၊ စားညွှရေ ဂါ စနာ စမျိုး၊ ကိုးထုံခြောက်ပါး၊ ဇမြွား မြွားကို၊ မမှား လဝ် ဆောင်[၄]၊ ကုသပ်ဆောင်၍၊ အဲနေခေါ် သမခားခြောက်စေ မင်း။

(၄၉) ဟောခရုဂဏ္ဍ[၅]၊ ဂဏာနှဟု[၆]သိပ္ပဟူးရား၊ တင်ခြောက် များ သားပုဏ္ဏားနွယ်ရိုး၊ သုမ္ပကောင်းမျိုးတို့[၆]ကြိုးကြိုးကုတ်ကုတ်၊ စား ဆန်ထုတ်၍၊ စဟုတ်ထေ့လာ၊ နာမရီသည်[၇]၊ ကြားကာသိတင်၊ ဖြို ဟာဗ်ရော့ဇမ္ဗူဘက်ကိန်းစံရုပ်၊ ကြိုက်သွန်ခွဲခြမ်း၊ ထုတ်နိုင်စွမ်းသား။ ဖုံဝင်းထေ့ရေ၊ ဈေးထွေမန်းကပ်၊ ထက်ကြပ်ဝေသာ၊ ကာလာစတ္တိ၊ စမြိုတရုတ်၊ ဆောင်ထုတ်ခေတ်ကျမ်း။ ခွဲးခြမ်းဗိတ်ဖြာ၊ ထတ္ထဝေ့ လာ၍၊ သဗ္ဗာဇီသ၊ လျှည့်သန့်သတ်၊ မြင်းမိုရ်ပတ်သား၊ ဒွါရသ်ရော ထီးထာယ်ဇိတ်ကျွင်း။ ကြိုပ်နှင်း ကြိုတ်ခြောင်း။ ကောင်းမကောင်း သားကျိုးကြောင်း၊ ဆုံးဖြတ်။ လနေကြွတ်နှင့်ရှုပ်ဒ် ဆာယု၊ စဉ်းမှု ထက်စွမ်း၊ ကော်ဆပန်သို့ထုံးမွှန် ကားကာ၊ ဆသား ဇရိုးရုံ ဖြည် ဖြိုးလျှက်၊ ဟိုးဟိုး ထင်ဒိပညာ၊ ရှိဟု၊ ကိတ္တိ ထင်ရှား၊ ပြဗ္ဗသား တို့၊ ဖရုံးရှား၊ တော်ခေါ်ခြောက်စေ မင်း။

(၅၀) ခံဝခမသဗ္ဗာ၊ ရှုတွဲ ဖော်ခင်းသုံ့ပုံမြင်၍၊ သန္နိဝင်ထီလာ၊ ဆာ စာရနှင့်၊ ဓိတ မျိုးလင်းဇြမ် မြင်လှ၊ ဖြာသမ္ဘာဟု၊ တွင်ထာ မည်

၁။ တိပိဋကဝ်နှင့်—ဗ၊ ။ပိဋကတ်နှင့်—ယ—တ။ ၂။ လေးပါး ဘို့သို—ယ—ဖ—တ။ ၃။ ဆေး သမားလည်း။ ဆေးဝါး အဖြစ်။ ဆေးမြစ် ထေ့ကျွမ်း။ ဗိဇ္ဇော မြွမ်းလျက်—ဗ။ ၄၊ မမှား လွတ်ဆောင်—ဗ၊ ၅။ ဟောခရုဂဏ္ဍ။ ဂဏှ ဏဟု—ဗ။ ၆။ ဂဏာန်းမျိုးလည်း—ဗ၊ ၇။ အဟုတ် လေ လာ၊ ပရိဗ္ဗ မြင်—ယ—တ—ဟ။ ။အဟုတ်နေ့လာ၊ နာမရီ သည်—ဗ၊ ၈။ ဓိတ အမျိုး။ အမျိုးမြိုက်လှ—ယ—က—သ။

သာ။ ဆော်ဂါ သုံးမည်၊ ဂေရုစား တည့်ချက်။ ရှာဖြည့် တိုင်းကာ။ ရှည့်ပတ်သာ၍ ထိုးသား မှန် ဘုရ ဖြိနှင့် ပစ္စုဝင်လေ၊ ထော် ဝဲပတ်ပြီ၊ ပယ်ပိရှုချက်။ တစ်တိုတွယ်၊ လည်ဝယ်မကောင်း။ ရေ သင်းနှင့်၊ သာထင်းရထည်။ ပတ်စည်း ကုစ်ကျစ်၊ ဦးရစ် ဖောင်း ထုပ်၊ နောက်ထိုး ဒုဝ်ချက်၊ ဂျန်ရှုပ်မဲ့လျှင်း၊ ပွဲးလယ်ကျင်း၍ ဖြိုးမင်းတို့ရှေမော ရွမတ်မတ်။ ဘောင်ဘောင်ရွှတ်ချက်။ ပိုင်းထောင် ဖြူသွင်၊ မြွေစာပင်နှင့်၊ ခေဝင်းကပ်းမှတ်၊ ကျော့ဖြိုးဝတ်ဖြင့်၊ သူမြတ် တို့ဝံ၊ ဆလွှံ့ခလော့၊ ဖြိုးဖြိဘိပ်သည်။ ညွှာဆည်းချက်၊ ပစ္စည်း ပေါ်ပယ်။ ဖြပ္ပာကြွံသပ်ဟု၊ ။ရှုငယ် သထောင်းပေါက်စေ မင်း။

(၅၁) ညွှန်ညွှန်း စွန့်ကြီ၊ နေ့ဝင် ဆေခါ၊ ဆည်းဆာသုံးပါး[၁] ရိုင်းခြား ဂါထာ၊ ရွှင်ဖြိုးရာသား၊ ကာဝယာဝ ဘေဗိ္ဘ ဝေ့ဗီသညာ[၂]။ တော်လေ့လာ ချက်၊ ကြောင်းမြွာခွဲပြီး ပရမိလွှာ၊ မဟာဘိဇ္ဈ၊ လေးတွဲခန့်ပြီး နှစ် စွန့်ကိုပန်းနီ ပန်းဖြိုးပုခေါ် မှုချက် ရေယူ ဘုဓတောင်း။ ကျော့လင်း ယောင်ဖြင့်ဖြိုးခေါင်းသည်ရွှေ၊ နွေတိုင်းဆော၍ လုပ်ကြေးမှုဆောင်။ ထဲးချောင်တိုက်တွင်း။ တမင်း ချက်ပြတ်ရှေ ချင်းဆာ။ ဆိပ်ျား သာကာ၊ စနဲ့ခလောပယ်၊ ရုံ့လွတ် နှမ်းပဲ။ ဝေးဝေမြိုးဖြင့်၊ ဆဲဆေ သာ။ သာဆင့်ရှောင်ကြည့်၊ မယှဉ်သက်ခံက်။ ကျော့မှတ်လေ့လာ စာရိုးနှင့်၊ ဦးဘရေဝေ၊ ခုနစ်နေ့လျှင်း၊ ရေလာတ် ဆောခါ၊ မကွာ ဆောက်တည်၊ ကိုယ်စားရည်၍၊ စိတ်ကြည်မြတ်လေ။ ဆလွှပေ လော့ရေးကလွန်လေ။ ရှေးမျိုးပေသာ။ မျိုးသွေကျော့ဖြိုး၊ မှတ်သုံး ပွဲးချက်၊ ခဲမသက်၊ ဓမ္မာပျက်တည်။ ။ဒေဝေဘ် နှစ်ပြည် ချောဘ်စေ မင်း။

(၅၂) ဖြမာသန္တိ[၃]။ ကျင်းနှင့်ညီညီ၍ ဗပီ ပုခေါ်။ ပြိုပ်ခေါ် ပြိုပ် နှင်း၊ ဆေခင်ရွှတ်မန်း။ မန္တန်ဘိန်းချက်၊ ကျယ်ဝန်းတွေ့၊ မဏ္ဍလဟု ထရော့ချစ်ဘွင်း၊ ဆင်းသည်းဗိခုင်၊ ဆင်သား ဗိဘာန်၊ တန်ရွှန်ထ

၁။ ဥတည်းမှန်းထင်၊ နေ့ဝင်ဆည်းဆာ၊ အခေါ်သုံးပါး—က—ဖ။ ၂။ ပါရှု သိဗ္ဗိ ဟာရိသစ္စာ—ဖ။ ၃။ ဖြဟာသန္တိ—ဖ။

သျှောက်ပြမ္မိုးဆောက်၍[၁]၊ ပယ်ပျော့ရှန်ခေါ၊ ဆောအပဦးခေါင်း၊
သိဒိက်လောင်း၍၊ သုဂောင်းသုံးမြဉ်၊ လွှတ်ပေးရေနှာ၊ ညပဉ် ခွါ
တော့ဖြည့်ချွဲတိုင်းကာ၊ ကြီးပွါးစိုးငှါ[၂]၊ လေးရှက်နှာသူ၊ မသာ
ရှန်ထစ်မဖြစ်စေမူ၊ တည်ထွင်ပြု၍ရသည့်မိုးခဲးကျိုးရဲ့ရဲ့ရှိ[၃]ပြောက်
ကြီးခြောက်ခြော်းပေါက်ပေါက်စသည်ပန်းငါးမည်ဖြင့်၊ ဆောက်
တည် မပျက်၊ ခုနှစ်ရက်လျှင်၊ ခန့်တွက် ပိုင်ခြား။ မနှံ့ရှားတီ၊ တန်
များ ရုစ္စတီ၊ များ ဝေသဟင်နှင့်၊ မိုးနတ် ကောဝ်ရေဝ်၊ ထာမ်ပုဇော်
၍၊ ။ရေ့တောင် ရှန်စခ်ပျောက်စေ ခေ်း။

(၁၃) စေ့ရှေး ဘဒ္ဒာ၊ များရွှာဂုဏ်ဆင်၊ ဇေဒင် တတ်သိ၊
ပညာရှိဟု၊ကပိ ဝုဏ္ဏာ၊စျေးသိုက်သေသိကချိုရဲကို၊ မြိုက်မြိုက်
ထွာဖျား၊ ဂက်လားရဟာတ်၊ ပတ်ပတ်သွင်သွင်၊ နွံတ်သိ ထွင်နှင့်၊
စီဒြင်မှတ်မန်း၊မြိုးမြိုးဖြန်းလျက်၊ကျင့်ခန်းတွေ့ခြား၊ဆပါးပါးတည်၍၊
မှဘ်သာ၊ကျယ်ဝန်း၊ဆန်းလေက်ဘ်းနားဝင်စွာ၍၊ဂါထာ ချွဲစွင်း၊
ချီခွင်း၊ လောက်၊ မင်းပွဲ ဓှောက်ဘွင်၊ တလောက် ပစ္စိတ်၊
ဝုရောပိတ်ဟု၊ ဘိသိက် ဆရာ၊ မြောက်ထိုက်စွာသား၊ မိသာပါ
မှက်၊မည်ထုတ်ကျော်ခဆောင် ကြိုးပမ်းဆောင်လျက်၊ တတ်ခေါင်
လိမ္မာ၊ ရှေးဆေါင်၊ ဆရာမြောက်လှ၊ ဓာနုဏ္ဏာဒိ၊ ထုံလကြီးစား၊
မင်းတို့ ဆားကို၊ ပီးပွါး ရှုက်ဆောင်၊ ကျေးဇူးရောင်ဖြင့်၊ ။ရေ့
ဆောင် ထွန်းလင်းတောက်စေ ခင်း။

(၁၄) စေ့ရှေဓာ ကြွန်း၊ တတ်ပွန်လေ့လာ[၄]၊ မင်းဖြစ်ရာသား၊
လတ်ျာဘဝါ၊ ဆခြားဖြက်ဖြက်၊ခြေလယ်တက်၍၊ လက်လည်း
ထိုသွင်း၊ဆရေးမြင်မှုမင်းချော် ဝင်ငေ်၊ ဖြစ်ဆုံ ဆမြဲ၊ မချွတ်ထွဲဟု၊
ဝမ်းထဲမျိုး၊ လည်ဖြတ်မိလော့၊ ထုံးစံမှတ်သား၊ နည်းနာများကို၊
ဝုဏ္ဏာမျိုးကောင်း၊ ရှစ်ပေါက်ပေါင်းတွင်၊ ကဲးဆောင်း တတ်

၁။ တမ်းခွန်လည်းဆောက်းမြှိမ်းပြောက်၊—ဖ။ ၂။ ပြည်ချွာတိုင်းကား၊
မင်းတို့ အားကို၊ စီးပွါး စိုးငှါ—ဖ။ ၃။ စုသည့်ရဲ့ရဲ့၊ မိုးကျိုးခဲ့တွင်—ဖ။
၄။ လက္ခဏာကြွန်း၊အင်္ဂဝုဏ္ဏာနကို၊တတ်ပွန်လေ့လာ—ဖ။

ထွန်းတောက်သစ္စာဦးဟန်ပို့ပေ ပဿာစွန်းလင်ကျွန်အောတောင်လှစွာချို့၊ ပညာ ကဝေ၊ မြောက်သောသဘောတွေဖြင့်၊ အဆောသောအချ္ဆာ၊ နည်းနာ သိမ္မ၊ ကိစ္စ တော်ဝွန်မနှုန်းသန့် ပြီးပြီး၊ နတ်ကြီးသူရသတီ၊ ပင့်ချီ ခေါ်ချ၊ စကား ရကျော်ပေါက်ဖြဲ ကျော်ထိတ်ဂုဏ်ရှေ့ဟိတ်ဟာ၊ အတိအတိတစ်ရာ မြောက်စေ ခင်း။

(၅၅) ချောင်ခန်း ခြေဗိန္ဒာ၊ ကမ္ဘာ ဆော၊ ပေါ်ဦးကာ ထျှင်၊ ဖြူဝွဲ့ယဉ်ရိုး၊ ကျော်ပိုးဟိုးတည့်ကောင်းကျိုး စင်ကြယ်၊ ဝေး သွယ် ဇေဗဒိတော်သိ မြင်သာ၊ ရှုတွင် ထင်ရှား၊ ဂုဏ်ရွှားရှိကို၊ ကျွန့်စေလို၍ ထင်ချီသောက်၊ ထုံးပမာဖြင့်နည်းနာတွေဖွဲ့၊ မှတ်မိန့် ကြားသည်၊ အခြား အဓိပ္ပါယ်ရှိနေသည်။

လောကသာရပျို့ချီတွင်ပြီး၏။

မြန်မာသုတေသနအသင်း။

ပုံနှိပ်ဖော်ပြခဲ့သော စာတမ်းများ။

တည်းဖြတ်စုစည်းချုပ်သူ-ဦးဖေမောင်တင်။

၁—ပြဿဒါးရှုမျို	ဗိန္ဒုကျော်သူ	မြည်ကြီးမျှဒိုင်		၆
၂—ဓညဝတီမှ နှိုင်းမြို့တော်	ဦးကြွင်ဦး	ဓဓောင်ဓဓယျောတ္		၆
၃—ဥဒ္ဒေ ဇနီမျို	ဆီမီးခုံရွာစား	မြည်ကြီးမျှဒိုင်		၈
၄—ဓမ္မသူဇာ	ကန်တော်မင်းကျောင်း	ကဝိမျက်မှန်	၁	
၅—မဟာရာဇဝင်ကြီး	ဦးကုလား	မြည်ကြီးမျှဒိုင်	၄	
၆—ပဓာနသာသနာရှင်းများ	ဦးကြွင်ဦး	၎င်း		၄
၇—ပါဠိမြို့ကြီး	၎င်း	၎င်း		၆
၈—မြတ်ထိုး	ဓရစကြီးပုံတော်	ဟံသာဝတီ	၁	၄
၉—ဥတိမ္မမျို	မုံရွာဆရာတော်	၎င်း	၂	၄
၁၀—ပဥ္စပါဠိရကန်	ဦးရွှန်း	ဓဓောင်ဓဓယျောတ္		၈
၁၁—ဓလှုဓတ္တကဒ်မှတ်ချက်စာတိဝတ္ထုများ		ဟံသာဝတီ	၂	၄
၁၂—ထုတာဓသာမျို	ဆီးမီးခုံရွာစား	သူရိယ	၁	၈
၁၃—ရွှေပြည်စိုးဝတ္ထု	ဦးထင်	ကဝိမျက်မှန်	၁	၈
၁၄—ရာဇဝင်ကျော်	ရှင်သီလဝံသ	ဝံသာရေး		၁၂
၁၅—ဓမ္မသူဇာ	ဦးလှညာ	မြည်ကြီးမျှဒိုင်		၁၂
၁၆—ရတုဓချင်းလင်္ကာများ	ဗိန္ဒုကျော်သူ	၎င်း		၁၀
၁၇—သာသနာ့အဆွေဘက်နှင့် ဆွမ်းတော်ကြီးစာတမ်း	ဦးလှညာ	ဓဓောင်ဓဓယျောတ္		၄
၁၈ ဆယ်ပဒ်ဝတ္ထု	ဦးထင်	ကဝိမျက်မှန်	၁	၈
၁၉—ဓလာကသာရမျို	ကန်တော်မင်းကျောင်း	မြည်ကြီးမျှဒိုင်		၄